1938
4-9

'KIL ÇER ÇYZININ PROLETARLARЬ, BIRIGINDER!

PROPAGANDA ÇANA YGJT

4-9

YIEL 1938

QK(B)P OKTAЬQ KOMITETJNJN PARTIJA BASPASЬ
ALMA-ATA QALASЬ

Barlьq elderdjң proletarlarь, ьjrjgjңder!

PROPAGANDA

ÇANA

YGJT

QAZAQ|ЬSTAN K(B)P ORTALЬQ KOMITETJNJN ÇURNALЬ

AIЬNA 1 RET CЬQ|ADЬ

Redaksjanьn adresj: Alma-Ata, Ykmet yij, QK(B)P Ortalьq Komitetj, bolme № 7, Telefon № 51—45

№ 7 ӨKTӘBR 1938

Sotsialistjk Ӱlь ӨktӘBr revolutsiasьna çiьrma bjr çьl

Būdan çiьrma bjr çьl būrьn Lenin—Stalin Ūlь partiasьnьң bascьlьqь arqasьnda çӱmьscь tabь kedei carualar men odaqtasьp, soldattar men matrostar massasьnьң qoldauьmen burçuazia ykmetjn qūlattь, Sovet ӧkmetjn ornattь, Sovettjk Sotsialistjk memleketjn qūrdь. Sotsialistjk memlekettjң bascьlьqьn çӱmьscь tabьna berdj. Proletariat diktaturasьn ornattь. Çӱmьscь tabьn ystem tap ettj. Ykmettj qolьna alqan çӱmьscь tabь Lenin men Stalinnjң Ӱlь partiasьnьң bascьlьqь arqasьnda kapitalisterdj kyl-talqan etjp ekspropriatsialadь. Olardьң iemdenjp kelgen fabrik-zavodtarьn çana çer, temjr çol, bankalarьn çalpь qalqtьң mencjgjne, qoqam mencjgjne aualdьrdь. Pomeccikterdjң çerge mencjktjljgjn çoidь, çerdj carualardьn paidalanuьna berdj. Sөitjp, kommunistjk bolcevikter partiasьnьң bascьlьqь arqasьnda daiьndalьp çeңjp cьqqan sotsialistjk Ӱlь Ӧktәbr revolutsiasь «dynie çyzj tarixьnьң çaңa epoxasьn actь» (Lenin), «sөitjp, sotsialistjk Ӧktәbr revolutsiasь adam balasьnьң tarixьndaqь çaңa zamandь — proletarlьq revolutsialar zamanьn actь». (BK(B)P tarixьnьң qьsqaca kursьnan).

Mjne, osь quanьctь Ӱlь merekege biьl noiabrdjң çetjsj kynj çiьrma bjr çьl toldь.

Bӱl kyn Sovettjk Sotsialistjk Respublikalar Soiuzьnьң çәne çer çyzj eңbekcjlerjnjn zor quanьctь, ylken merekelj kynj. Būl Ūlь mereke ьntьmaqь çarasqan, tjlegj bjr, taqdьrь bjr tuьsqan sovet qalqtarьnьң bәrjne bjrdei quanьc, bәrjne ortaq, ardaqtь mereke.

Gyldengen sotsialistjk otanьmьzda osь ӧtken çiьrma bjr çьl kyres pen çeңjstjң tarixi çьldarь boldь. Adam balasьnьң taңdaulь uәkjlderjnjn bjrnece çyz çьldar boiь armanь bolqan sotsialistjk qoqamdьq qūrьlьs Lenin — Stalin Ūlь partiasьnьң bascьlьqь arqasьnda bjzdjң eljmjzde ornatьldь. Eksploatatsialaucь da, eksploatatsialanucь da bolmaitьn qoqamdь tek bjzdjң el qana ornattь. Bjzdjң eljmjzde sotsializm qūrьldь. SSSR — çengen sotsializmnjң dynie çyzjndegj tūңqьc elj. Kapitalistjk dynienjn ortasьnda SSSR bolattai berjk mьzqьmas qamal bolьp otьr.

Bjzdjң Sovettj Sotsialistjk el dynie çyzjndegj barlьq elderge ӱqcastьqь çoq basqaca el. Bjzdjң eljmjzde eңbekcj adam eң ardaqtь çana eң qūrmettj adam bolьp sanaladь. Kapitalistjk elderde olai emes, basqaca, onda qӱrmettj bolьp sanalatьn eңbek etpeitjn parazit eksploatatorlar. Mӱnьң sebebj, kapitalistjk elderde ӧkmet basьnda kjleң eksploatatorlar otьr. Ondaqь barlьq dәulet sol eksploatatorlardьң qolьnda. Al, bjzdjң eljmjzde enbekcj adam bolьp otьr. Bjzdjң eljmjzde enbekcj adam eң ardaqtь çana eң qūrmettj adam bolьp sanaladь. Kapitalistjk elderde olai emes, basqaca, onda qӱrmettj bolьp sanalatьn eңbek etpeitjn parazit eksploatatorlar. Mӱnьң sebebj, kapitalistjk elderde ӧkmet basьnda kjleң eksploatatorlar otьr. Ondaqь barlьq dәulet sol eksploatatorlardьң qolьnda. Al,

mjzde ökmet eŋbekcjlerdjŋ — çümьs cьlar men carualardьŋ qolьnda. Barlьq dəulet sovettjk sotsialistjk memleketke üiьmdasqan eŋbekcjlerdjŋ özderjnjŋ ieljgjnde. Sondьqtan da eŋbekcjler özjnjŋ türmьsьn, könjldj, quanьctь, baqьttь etjp otьr.

Bjzdjŋ eljmjz bйl tabьsqa öte cielenjsken tap kyresi ystjnde çettj. Ol kyrestj Lenin — Stalin partiasь bastadь.

Sotsialistjk Ülь Öktəbr revolutsiasь kyl-talqanьn cьqarqan pomeccikter, çana kapitalister aqgvardianьn qacqьn generaldarь men bjrjgjp, Antanta ykmetterjmen keljsjm çasap, Sovetter eljne cabuьl çasadь.

Eljmjzdjŋ çйmьscь tabь, carualarь cet eldjŋ basьp alucьlarьna qarsь, aq bandьlarqa qarsь otandьq soqьsqa attandь. Lenin—Stalin partiasь bastaqan çйmьscь tabь çana carualar men bjzdjŋ çauьnger Qьzьl Armiamьz Antatanь aqtardьŋ cabuьlьn, olardьŋ qoiqan adamdarьn — Kolcaktь, Iudenictj, Denikindj, Krasnovtь, Vrangeldj bjrjnen soŋ bjrjn kyl-talqan etjp, Sovet çerjnjŋ cegjnen quьp cьqtь. Cet aimaqtardь aq bandьlardьŋ çana interventsianьŋ qandь ceŋgeljnen qütqardь

Mjne, osь kezderde sotsialistjk Йlь Öktəbr revolutsiasь kyl-talqanьn cьqarqan es-erlerdjŋ, mencevikterdjŋ, anarxisterdjŋ, йltcьldardьŋ partialarь çana trotskicjl-zinovievcjl-buxarincjl bandьlar cet elderdjŋ basьp alucьlarьna, aq bandьlarqa çərdem berdj, solarqa qosьldь. Bйl sйmьrailar sovet memleketjne qarsь kontrrevolutsiacьl zagovorlar çasadь. Ykmetjmjzdjŋ, partiamьzdьŋ bascьlarьna qarsь terror üiьmdastьrdь. Söitjp, bül sümьrailardьŋ kontrrevolutsiacьl partialar ekendjdgj azamat soqьsь kezjnde-aq qalq büqarasьnьŋ köz aldьnda tolьq əckereleudj. Bül, sümьrailardьŋ saiasi çaqьnan qürьp bjtujnjŋ kezeŋj boldь. Bйl, kyn sanap ösjp, nьqaiьp keleçatqan sotsialistjk memleketjmjzdjŋ, kommunistjk partianьŋ tvpkjljktj çeŋjp cьquьnьŋ dəujrj boldь.

Kommunistjk bolcevikter partiasьnьŋ bascьlьqь arqasьnda sovet elj, cettjŋ capqьncьlarьn jckj çana sьrtqь çaulardь. qalqaralьq zor qiьncьlьqtardь çendj. Bykjl qalq caruacьlьqьn qaita qürudьŋ kjltj — auьr industrianьŋ negjzj salьndь. Eljmjzde sotsialistjk industrialandьru saiasatь çeŋjp, industrialandьrudьŋ eŋ qiьn mjndetterjnjŋ bjrj—auьr öndjrjs kəsjbjn çasau məselesj cecjldj. Stalindjk bjrjncj besçьldьq plandь oidaqьdai jske asьrudьŋ nətiçesjnde sovet eljnde çaŋa zavodtar, sovxozdar, kolxozdar йiьmdastьrьlьp, olar orasan zor alьp kycke ainaldь, kyceijp, nьqaidь.

Aul caruacьlьqь bytjndei özgerdj Lenin — Stalin partiasь, aul caruacьlьqьn sotsializm çolьna salu çönjnde adam balasьnьŋ tarixь bürьn kərmegen çaŋa mjndetterdj orьndadь. Qalьŋ bйqaralьq kolxoz qйrьlьsь kyn sanap örlep öse tystj. Eljmjzdegj miljliondaqan йsaq mencjktj carualardьŋ caruacьlьqь kolxoz çolьna, sotsializm çolьna tystj. Kulak — eksploatator tap retjnde çoiьldь. Bйl, kapitalizmnjŋ aqьrqь tamьrlarьn qйrtu boldь. Söitjp, aul caruacьlьqьnda da sotsializmnjŋ çeŋjp cьquьna çetkjzdj. Eljmjzde sotsialistjk ekonomikanьn mьzqьmas fundamentj çasalьndь, çümьssьzdьq çoiьldь, adamdь adamnьn ekspluatatsialauь çoiьldь, eŋbekcjlerdjŋ çalрь xalj, materialdьq xalj, mədeniettjk tйrmьsь yzdjksjz çaqsartьldь.

Sotsializm çolьndaqь bйl çeŋjsterge asa cielenjsken tap kyresjnjŋ ystjnde çettjk. Lenin — Stalin partiasьnьŋ — kösemjmjz Stalin çoldastьŋ tjkelei bascьlьqьnьŋ arqasьnda sotsializm ucjn kyrestjŋ negjzgj qorьtьndьlarь tamaca nətiçelj bolьp cьqtь. Trotskicjl-zinovievcjl-buxarincjl printsipsjz bandaqa ainalqan oŋcьldardьŋ sovetke qarsь blogьnьŋ, ültcьl kontrrevolutsiacьl bandьlardьŋ kyltalqanь cьqarьldь. Bйl sйmьrailardьn el jcjnde ecbjr tianaqь qalmadь. Stalincjl narkom Eçov çoldas bastaqan sovet razvedkasь bйl bandьlardьŋ, qanьpezer sйrqialardьŋ jnjne suqüidь, tamьrьna yzjldj-kesjldj balta captь. Çasьrьnьp qalьp qoiqandarьnьŋ kyl-talqanь cьqarьluda.

Dynie çyzjnde mьzqьmas berjk qamalqa ainalьp, baqьttь ömjr syrjp

otьrqan qalq tek qana sovet eljnjn qalqь. Al, kapitalistjk elderde tjptj basqaca, olarda ac-çalaŋactьq, qaibrcьlьq, çїmьssьzdьq etek aluda, krizis ərjsteude. Olar krizisten talap alu soqьsь arqьlь, ekspluatatsiaiau arqьlь qūtьlmaqcь. Sondьqtan da əljp-əcuge, qūrьp bjtuge ainalqan kapitalistjk elder soŋqь aiaq serpujn çasap otьr. Kapitalistjk elderdjn barlьqьnda, airьqca facistjk elderde ekspluatatsialau qьsьmь əte əreskel kyceiude. Eksploatatorlardьn eїl aiuandьqьna qarsь çїmьscьlar men carualar ynemj kyresude. Kapitalistjk, əsjrese facistjk elderdjn ykmetj eŋbekcjlerdjn bїl qarsьlьqьn byrkemelep, olardьn kənjljn basqa çaqqa bїru ycjn agressorlьqtь ydetude.

Germania, Italia facisterj Anglia, Fransia ykmetjnjn solqьldaqtьqьmen paidalanьp, Ispan qalqьn bəljp alu çolьnda; Ispan qalqьn qanqa boiauda. Ispan qalqtarь 3—4 çьldan berj qarai geroilьq kyc pen çauьzdardьn cabuьlьn toitaruda. Ispan qalqь səzsjz çeŋedj.

Çaponia basqьncьlarь Qьtai qalqtarьnьn erkjn çoiьp, əzjne təueldj etu maqsatьmen olardь ulь gaz ben tūncьqtьruda. Evropanьn ortasьnda, bykjl əlemnjn aldьnda Cexoslovakia eŋbekcjlerj Germania agressorlarьnьn olçasьna tysjp otьr, Avstria eŋbekcjlerj basqьncьlarqa qarsь kyresude.

Bjraq, Qьtai qalqtarь da, Ispan qalqtarь da çeŋjlmeidj, olardь bastap otьrqan kommunistjk partialar qalqtьŋ kyresjn tura bastap otьr, sondьqtan olar facist agressorlarьn toitarьp, sazaiьn berude, sazaiьn berjp te otьr.

Sovet elj osь ətken çiьrma bjr çьldьn jcjnde adam balasь taŋ qalarlьqtai bolьp əzgerdj. Artta qalqan əlsjz, nacar elden jrj industrialьq çer çyzjnde eŋ quattь bjrden-bjr el boldь. Osь çiьrma bjr çьldьn jcjnde qalq doxodь, 1913 çьlmen salьstьrqanda, 1936 çь jcjnde 409,5 protsent əstj. Biьlqь çьlь memlekettjk bjr ьŋqai budçetjmjz 125,0 milliard som bolьp bekjtjldj. Bїl budçettjn 31,4 milliard somь mədeni-aqartu çїmьstarьna çїmsaladь. Al facistjk elderde mədeni-aqartu çūmьsьna barlьq budçetjnjn 1,8 protsentj qana çїmsalьp, mədeniet jsjne keltesjnen balta cauьp otьr.

SSSR jrj industrialь derçavaqa ainaldь. Tek, 1936 çьldьn əzjnde qana industrianьn negjzj bolqan macina çasau çūmьsь, 1913 çьlmen salьstьrqanda 28 ret əsjp çetjldj.

1913 çь fabrik-zavod əndjrjs kəsjbjnjn bykjl produksiasьnьn qїnь 10 milliardtan az qana assa, 1937 çьlь 103 milliard somdьq produksia berjp, on ese əstj. Eger revolutsiaqa deijngj macina çasap cьqaratьn zavodtardьn bykjl produksialarьn 1926—1927 çьlqь bjzdjn sovet baqasьna caqьp eseptesek, onda onьn çalpь somasь 448 million som tїradь. Al 1936 çьlь macina zavodtarь 20 milliard 764 million somdьq tyrlj macinalar men stanoktar çənc çabdьqtar çasap cьqardь.

Temjr çol qїrьlьstarь 1913 çьlmen salьstьrqanda 1936 çьlь 1,5 ese kəbeidj. Çyk tasu 4 ese, passaçirler tasu 5 ese əstj. Avtomobilder çasap cьqaru çūmьsь 1913 çьlmen salьstьrqanda tek 1936 çьldьn jcjnde qana 43 ese arttь.

Bїrьnqь ənjmj kem, əndjrjstj kəsjpten alьs çatqan, əlsjz derevneler, bьtьranqь carualar їjьmdasьp, ərkendep əsken kolxoz dalasьna ainaldь. 1936/37 çьlqь esep boiьnca derevnede 243.700 kolxoz, 4137 sovxoz, 5617 MTS bar. Kolxozdьq dalada 356.809 traktor qьzmet jsteidj.

Tїrmьs asa çaqsь boldь, tїrmьs asa kənjldj boldь. Baqьttь eljmjzdjn Stalindjk dəujrj — qalqьmьzdь baqьt cьnьna çetkjzdj. Əner-bjljm gyldenjp,bjrdenbjr mədenіettj elge ainaldь. Qalqьmьzdьn talanttarь tasqьndauda. Stalindjk Konstitutsianьn nūrьmen cattanqan qalqьmьzdьn ūl-qьzdarь kyn sanap çaŋa tvorcestvolar cьqaruda. Sibir mūz poliusjn actь. Dynie çyzjnde teŋdesj çoq erljk bjzden tudь. Baidukov, Ckalovtar, Aleksei Staxanov, Raskova taqь basqalar siaqtь ənerpaz adamdar tudь. Çauqa meirjmsjz, otanьmьzdьn qьzьl saqcьlarь — eljmjzdjn bjrden bjr ardaqtьlarь boldь. Xasan kəljndegj Çapon agressorьn talqandaqan erler — eljmjzdjn çastarьnьn ylgjsj boldь.

Өskendjktj aiqьn kөrsetuge çana Lenin — Stalin partiasьnьn ūlt saiasatьnьn sөzsjz jske asqandьqьna ūlt respublikalarьnьn da gyldenjp өskendjgi aiqaq bola aladь.

Bjr zamanda cөl dala ataqan Qazaqьstanda sotsialistjk industrianьn alьp өndjrjsterj ornadь: Qaraqandь kөmjr basseijnj, Balqac, Ridder, Aqtөbe kombinattarь, Cjmkent qorqasьn zavodь ornadь. Temjr çoldardьn ўzьndьqь 6000 kilometrden astь, 8000 dai kolxoz, 2 çyzdei sovxoz ўiьmdastьrьlьp, er çettj. Sotsialistjk mal caruacьlьqь өsjp, әlde nece milliondaqan mal boldь. Sotsialistjk egjn caruacьlьqь 5 million gektardan astь, enbekcjler auqattь tўrmьsqa çettj. Qazaqьstan industrialь — agrarlь el boldь.

Bўrьn qazaq elj sauatsьz edj, mәdenietten artta qalqan edj, qazjr tyrj ўlttьq, mazmўnь sotsialistjk mәdenietj өstj, erkendedj, aldьnqь qatarlь eldjn qatarьna qosьldь. Qazaq qalqьnьn 80 protsentj qat tanьdь, çьrma caqtь çoqarqь, çyzge taiau orta dәreçelj oqu ordalarь bar, onda 17 mьn adam oqidь. Qalq kөrkem өnerj өsjp çetjldj. Texnika mәdeniet jsjne çetjk çanа kadrlar өsjp çetjldj. Qaraqandьnьn ataqtь caxtөrj, qazjr caxtь mengerucjsj Kyzembaev, Cjmkent qorqasьn zavodьnьn staxanovcьsь — SSSR Ūlь Sovetjnjn deputatь Mūrьmbaev, Ridderdegj Ьqlasov, aul caruacьlьqьnda Dosqoçanova, S. T. Kotok taqь basqalar өsjp çetjldj. Bjraq, Qazaqьstannьn çarьqqa cьqqan kynjnen bastap arpalьsqan eçelgj qalq çaularь talqandaldь, çasьrьnqan qaldьqtarь talqandaluda.

Çiьrma bjr çьldьq merekenj toilai otьrьp, bjz ec qacan da kapitalistjk qorcaudь ilmьtpaubmьz kerek. Qьraqьlьqtь kyceitjp qacanda bolsa el qorqauqa daiьn boluьmьz kerek. Sovet patriotizmjn kyceitjp, eljmjzdjn ardaqtь ūldarь Ckalov, Baidukov, Raskova sьqьldь el qorqau qьlьmьna çetjljp, kerek kezjne daiьn tўruьmьz kerek. Sovet qalqь Stalindjk Konstitutsianьn nūrьmen baqqa bөlenjp otьr. Bibl Stalindjk Konstitutsianьn negjzj men SSSR Ўlь Sovetj sailauьn өtkjzdjk, bўl, adam balasьnьn tarixьnda bўrьn bolьp kөrmegen jrj manьzdь ўlь js. Sovet qalqь өzjnjn tandaulь adamdarьn deputat etjp sailadь. Bўl sailau bykjl qalqьmьzdьn ўlь meiramьna ainaldь. Dynie çyzjne bjrden bjr demokratialь el ekenjmjzdj taqь kөrsettjk.

Mjne, csь tabьstardьn barlьqь tek Lenin — Stalin partiasьnьn bascьlьqь arqasьnda boldь. Bjz Lenin — Stalin partiasьnьn, kөsemjmjz Stalin çoldastьn danьcpan bascьlьqь arqasьnda, sotsialistjk tўrmьs çasadьq. Lenin — Stalin partiasьnьn — kөsemjmjz Stalin çoldastьn bascьlьqьnьn arqasьnda kommunizmge çetemjz.

Çasasьn Markstjn — Engelstjn — Leninnjn — Stalinnjn çenjlmeitjn Ūlьtuь!

Bolcevikter өkmettj alu kerek[1]

SR-DÇP. Ortalьq Komitetjne, Petrograd, Məskeu Komitetterjne qat.

LENIN

Ekj astanalьq Çĭmьscь Soldat Deputattarь Sovetterjnjn ekeujnde de kөpcjljk daus alьp, bolcevikter memlekettjk өkmetjn өz qoldarьna ala aladь çana alularь kerek.

Ala aladь, yitkenj kөpcjljktj ertu ycjn, çaudьn qarsьlьqьn çenu ycjn, onь talqandap өkmettj çenjp alu çana ĭstap otьru ycjn ekj astananьn qalqьnьn revolutsiacьl elementterjnjn вelsendj kөpcjljgj çetkjljktj. Yitkenj, sol saqatьnda demokrattьq вjtjm ĭsьnьp, sol saqatьnda çerdj carualarqa вerjp, Kerenski çancьp, qiratьp tastaqan demokratialьq mekemelerdj çana вostandьqtь qaita ornata otьrьp bolcevikter eckjm qūlata almaitьn ykmettj qĭrdь.

Qalqtьn kөpcjljgj вjz çaqta. Mĭnь 6-maidan 31-aqūsqa deijngj çana 12-sentəвrge deijngj ĭzaq, qiьn — kecu çolь dəleldedj: astana sovetterjndegj kөpcjljk — qalqtьn вjz çaqqa damuьnьn çemjsj. Es-erler men mencevikterdjn solqьldaqtьqtarь, olardьn arasьnda internatsionalisterdjn kyceiuj de osьnь dəleldidj.

Demokrattьq kenes revolutsiacьl qalqtьn kөpcjljgj emes, tek keljsimcjl ĭsaq-вurçuazia вastьlarь. Sailau sifrlarьna aldanuqa вolmaidь, js sailauda emes: Piter men Məskeudjn qalalьq dumalarь sailauьmen çana Sovetter sailauьn salьstьrьnьzdar. Məskeudegj sailau men 12-aqĭistaqь Məskeu stackasьn salьstьrьnьzdar: вĭqaranь ertetjn revolutsiacьl terdjn kөpcjljgj turalь oвiektjptj məljmetter osь.

Demokrattьq kenes caruaqa вjtjm de, çer de вermeidj, onь aldaidь.

Bolceviktjk ykmet caruanь çalqьz өzj qanaqattandьradь.

* *
*

Bolcevikterdjn ykmettj dəl endj aluь kerek вolqan sevevj ne?

Nege desenjz çaqьn arada Piterdj вeru вjzdjn mymkjndjkterjmjzdj çyz ese nacarlatadь.

Al Kerenski çana onьn kompandarь вastaqan armianьn tĭsьnda Piterdj вeruge kedergj çasauqa вjzde kyc çoq.

Qūrьltaidь da «tosuqa» вolmaidь, yitkenj sol Piterdj вerumen qatar Kerenski çana kompandarь onь tjlese caqьrmai qoiularь mymkjn. Bjzdjn partia qana өkmettj alьp Qĭrьltai caqьrudь qamtamasьz ete aladь çana өkmettj alqan son Qĭrьltaidь sozalandatqandarь ycjn вasqa partialardь aiьptaidь, sol aiьptauьn dəleldeidj de.

Çьldam qimьldap qana Anglia çana nemjs imperialisterjnjn arasьndaqь separattьq вjtjmge kedergj çasau kerek çana çasauqa вoladь.

Mencevikter men es-erlerdjn solqьldaqtьqьnan qalq carcadь. Astanada вjzdjn çenujmjz qana carualardь вjz çaqqa tartadь.

[1] Lenin—Stalin, qazaqcasьnьn 295-297 вetterj.

* *
*

Məsele kөterjljstjn «kynj» turalь. onьn tar maqьnadaqь «kezj» turalь bolьp otьrqan çoq. Mїnь çїmьscьlarmen, soldattarmen, вїqaramen aralasьp çyrgenderdjn çalpь dausь qana cecedj.

Kəzjrde Demokrattьq keneste js çyzjnde вjzdjn partianьn siezj bolьp otьr, sol siez (tjlesjn, tjlemesjn) revolutsianьn taqdьrьn cecuj kerek, məsele osь turalь bolьp otьr.

Məsele, partia mjndetjn partia ycjn acьq etude: Piter men Məskeude (ovlьsьmen) qїraldь kөterjljstj, өkmettj çenjp aludь, ykmettj qїlatudь kyn tərtjвjnc qoiu kerek. Baspa sөzde вїlai aitpai, ol çөnde qalai ygjtteudj oilanu kerek.

Kөterjljs turalь Markstjn: «kөterjljs өner» degen sөzderjn eske tysjru, kөnjlge toqu kerek t. t.

* *
*

Bolcevikterde «porməldь» kөpcjljk bolsьn dep tosu anqaulьq boladь: ecвjr revolutsia mїnь tospaidь. Kerenski kompandarь men ectemenj kytpei otьr, olar Piterdj вerudj daiьndap çatьr. Demokrattьq kenestjn masqara solqьldaqtьqь Piter men Məskeu çїmьscьlarьn cьdatpauь kerek çana cьdatpaidь! Bjz өkmettj kəzjr almasaq tarix kecjrmeidj.

Apparat çcq pa? Apparat вar: Sovetter çana demokrattьq їnьmdar. Dynie çyzjljk xal dəl kəzjr aqьlcьndar men nemjsterdjn separattьq вjtjmderjnjn qarsanьnda, вjz çaqta tїr. Dəl kəzjrde qalqqa вjtjm їsьnu — çenu degen sөz boladь.

Өkmettj Məskeude de, Piterde de вjr degennen alu kerek (kjm вastaqanь cart emes, mymkjn tjptj Məskeu вastar), вjz sөzsjz çana cувasьz çenemjz.

Өktəвr revolutsiasь çana orьs kommunisterjnjn їlt saiasatь

STALIN

Өktəвr revolutsiasьnьn вjr kycj — ol, Batьstaqь revolutsiadai emes, orьs proletariatьnьn manьna əlde nece milliondaqan їsaq вurçuazianь çana, вərjnen вїrьn, їsaq вurçuazianьn en kyctj, en sanь kөp toptarьn — carualardь вjrjktjrgendjgj. Sonь menen orьs вurçuaziasь dara qaldьrьldь, armiasьz qaldьrьldь. al, orьs proletariatь eldjn taqdьrьn cecucige ainaldьrьldь. Mїnsьz orьs çїmьscьlarь өkmettj їstap tїra almas edj.

Bjtjm, agrarlьq revolutsia çana їlttar azattьqь — mjnj, їlan вaitaq Reseidegj çiьrmadan asa їlttardьn carualarьn orьs proletariatьnьn qьzьlvanь, Polcanь qospaqanda) їlь orьstuьnьn ainalasьna çinaqan negjzgj yc moment osь.

Вїl arada aldьnqь ekj moment turalь sөz qьludьn qaçettjgj çoq, olar turalь ədeвiette çeterljktei aitьlqan, onьn ystjne, olar өzjnen-өzj tysjnjktj. Ycjncj momentke — orьs kommunisterjnjn їlt saiasatьna — kelsek, mїnьn manьzdьlьqь, camasь, əlj tolьq їqьlьp çetken çoq. Sondьqtan ol turalь вjrnece sөz aitudьn artьqtьqь вolmaidь.

Sөzdj mьnadan вastaiьq: RSFSR-daqь 140 million qalqtьn jcjnde (Pinlandianь, Estonianь, Latvianь, Litвolmaidь.

Sөzdj mьnadan вastaiьq: RSFSR-daqь 140 million qalqtьn jcjnde (Pinlandianь, Estonianь, Latvianь, Lit-

tar 75 millionnan artьq emes, qalqan 65 millionь ülь orьstan basqa ülttar.

Sonsьn, bül ülttar, kөbjnese, cetkerj aimaqtardь, soqьs çaqьnan kөbjrek qauьptь çerlerdj meken etedj, çanada bül cetkerj aimaqtarda cikj zat, otьn, azьq-tyljk өnjmderj mol.

Aqьrьnda, *bül cetkerj aimaqtar*, ortalьq Reseige qaraqanda, өnerlj kəsjp pen soqьs çaqьnan kemjrek damьqan (ne myide damьmaqan); sondьqtan ortalьq Reseidjn soqьs — caruacьlьq çərdemjnsjz olar өz aldьna bөlek өmjr syrjp türa almaidь, sol siaqtь ol cetkerj aimaqtardьn otьn, cikj zat, azьq-tyljk çərdemjnsjz ortalьq Resei de өzjnjn soqьs caruacьlьq kycjn saqtap türa almaidь.

Orьs kommunisterjnjn ült saiasatьnьn sipatьn bergen osь çaqdailar çana kommunizmnjn ült programmasьnьn belgjlj ereçelerj.

Bül saiasattьn mənjn bjrnece səzbenen bьlai anqartuqa boladь: orьstan basqa ülttar meken etken obьstardь «iemdenu nietterj» men «pravolardьn» qandai tyrjnen bolsada, bərjnen de bas tartu; ol ülttardьn өz aldьna memleket bolьp өmjr syruge pravolь ekendjgjn (səz çyzjnde emes, js çyzjnde) moiьndau; ol ülttardьn ortalьq Resei menen erjktj tyrde çasasqan soqьs — caruacьlьq odaqь; artta qalqan ülttardьn mədeniet, caruacьlьq çaqьnan өrkendeujne çərdemdesu, mümsьz «ülttьn ten pravolьqь» degennjn өzj bos səzge ainaladь; osьnьn bərjn carualardь tolьq azat etu, bykjl өkmettj cetkerj aimaqtardaqь ülttardьn enbekcj elementterjnjn qolьna beru çolьmen orьndau, — orьs kommunisterjnjn ült saiasatь mjnj osь.

Өkmettj qolьna alqan orьs çünьscьlarь, osьndai ült saiasatьn çyzege asьruqa daiar ekendjgjn js çyzjnde dəleldemese, *Finləndianь* iemdenuge «pravolь» boludan bas tartpasa, Soltystjk Persiadan əskerdj qaiьrьp almasa, orьs imperialisterjnjn Monqolia men Qьtaidьn belgjlj audandarьn qaratьp alu nietterjn çoimasa, bülьnqь Resei imperiasьndaqь artta qalqan ülttardьn *mədenietjn*, *memlekettjgjn* ana tiljnde өrkendetujne çərdemdespese, — өzge ülttan cьqqan çoldastarьnьn çana bərjnen bülьn, tolьq pravosь çoq ülttardьn ezjlgen bülqaralarьnьn tjlektestjgj men senjmjn өzderjne qarai audarьp ala almaitьn edj; bül aitpasaq ta belgjlj.

RSFSR *qalqtarьnьn bülzьlmas berjk* odaqь tek osьndai senjmnjn negjzjnde qana ornai aldь; bül odaqqa qarsь çasalqan «deplomatialьq» qulьqsünmdьqtardьn, ərden oilanьp çasalqan «blokadalardьn» qandaiь bolsa da bərj de kycsjz bolьp cьqtь.

Ol ol-ma. Bülьnqь Reseidjn cetkerj aimaqtarьndaqь ezjlgen bülqaranьn osьndai tjlektestjgj men senjmj bolmasa, orьs çünьscьlarь Kolcaktj, Denikindj, Vrangeldj çene almaitьn edj. Bjr ümьtpaitьn nərse — sol byljkcjl generaldardьn əreket jstegen audandarь kөbjnese orьstan basqa ülttar meken etken cetkerj aimaqtar boldь, al, bül ülttar Kolcaktj, Denikindj, Vrangeldj olardьn imperialistjk saiasatь ycjn, russifikatsia saiasatь ycjn çek kөrmei türa almaitьn edj. Sol generaldardь qoldap, jsjne aralasqan antanta cetkerj aimaqtardьn russifikatr elementterjne qana syiene aldь. Antantanьn münьsь tek cetkerj aimaqtardaqь qalqtьn byljkcjl generaldardь çek kөrujn kyceitjp, tek sovet өkmetjne tjlektestjgjn arttьra tystj.

Kolcaktjn, Denikinnjn, Vrangeldjn tьildarьnьn jckj çaqьnan əlsjzdjgj, demek, olardьn maidandarьnьn da əlsjzdjgj, iaqni, aqьr aiaqьn da, olardьn çenjljp qalub osь çaqdaidan boldь.

Bjraq orьs kommunisterjnjn ült saiasatьnьn igj nətiçelerj RSFSR dьn çana soqan bailanьstь sovet respublikalarьmenen qana tьnbaidь. Ol nətiçeler ras, çanamalap bolsa da, kөrcjles elderdjn RSFSR-qa kөz qarastarьnda da bjljnjp otьr. Tyrkianьn, Persianьn, Avqanьstannьn, Indianьn çana basqa cьqьs aimaqtarьnьn bülьn bül elderdjn zəresjn alucь el bolьp sanalqan Reseige kөz qarastarьnьn tүbjrjnen tyzelgenj faktь; bülqan talasuqa *Lord Kerzon* sьqьldь batьr

saiasatcьnьn da kəzjr вatьlь вarmaidь. Çoqarьda kөrsetjlgen ӥlt saiasatь sovet өkmetjnjn өmjr syrgen tөrt çьl вoiьna RSFSR icjnde ynemj çyzege asьrьlьp otьrmaqan вolsa, kөrcjles elderdjn Reseige kөz qarastarьnda əlgj aitьlqan negjzgi өzgerjsterdjn вoluь mymkjn вolmaitьndьqьn dəleldep çatuдьn qaçetj вola qoiar ma eken.

Kommunisterdjn ӥlt saiasatьnьn qortьndьlarь çalpь alqanda osь. Olar, ol qortьndьlar, dəl kəzjr, sovet өkmetjnjn tөrt çьldьqьnda, auьr soqьs вjtjp, өrjstj qӥrьlьs çӥmьsь вastalqanda çana өtkendegjnj вjr colьp өtu ycjn artьna erjksjz вjr qaiьrьlьp qaraqanьnda өte-mөte aiqьn kөrjnedj.

Sotsializmnьn çanа çenjsterjne

Sotsialistjk Ӥlь Өktəвr revolutsiasьnьn çьldьq merekesjn вarlьq elderdegj enвekcjler, вykjl aldьnqь qatarlь çana progressipcjl adam вalasь meiramdaidь. Bygjngj kynj вarlьq ezjlgender, eksploatatsialanucьlar qalqaralьq proletariattьn otanь—SSSR qa zor ymjtpen kөzderjn tjgjp qaraidь.

Sotsialistjk Ӥlь Өktəвr revolutsiasь вarlьq ezjlgenderge kapitaldьn eksploatatsialanuьnan qӥtьlatьn çoldь kөrsettj. Kəzjr enвekcj adam вalasь çenjip cьoqu ycjn qai çoldarmen kyresu kerek ekenjn вjledj. Lenin — Stalin partiasь вjzdjn Ӥlь Sovetter Soiuzьndaqь вarlьq qalqtardьn qandai вaqьttь çana quanьctь tӥrmьsqa qoldarьn çetkjzgenjn вarlьq ezjlgender men qanalucьlar kөrjp otьr.

Facizmge çana soqьs qaupьna qarsь taвandь kyres çyrgjzjp otьrqan çer çyzjndegj çalqьz өkmet — Sovet өkmetj. Ol өzjnjn вeiвjtcjljk saiasatьmen вykjl dynie çyzjndegj вarlьq qalqtardьn typkj myddesjn qorqap otьr. Adam вalasьnьn mədenietjn, progresstj qorqap, adam вalasьn jlgerj өrletjp otьrqan вjr qana el — вjzdjn otanьmьz.

Bjzdjn tarixi çenjsterjmjz — вykjl dynie çyzjndegj enвekcjlerdjn çenjsj Bjzdjn kyresjmjz — solardьn kyresj. Bjzdjn Ӥlь meiramьmьz — qalqaralьq çalpь meiram. Bjzdjn Stalindjk Ӥlь Konstitutsiamьz — вarlьq ezjlgen adam вalasьnьn tuь, вӯl kyreske caqьru tuь, вӥl sotsializm çenjsjnjn tuь.

SOVET DEMOKRATIZMJNJN SALTANATЬ

Sotsialistjk revolutsianьn 21 cj çьlьndaqь вjzdjn çenjip alqan tавьstarьmьz asa zor тавьs. Вӥl çьl eljmjzdjn damuьnda çana kezen — «sotsialistjk qoqam qӥrudь aiaqtau kezenj çana — kommunistjk qoqamqa вjrte-вjrte өtu»[1] kezenj вoldь.

Biьl otanьmьzdьn qalqtarь sotsialistjk naqьz demokratia negjzjnde өzderjnjn çoqarqь өkmet organdarьn sailadь. Adam вalasьnьn tarixьnda tӥnqьc ret çasьrьn daus вeru arqьlь cьn mənjsjnde çalpьqa вjrdei, ten çana tөte sailau pravosь js çyzjne astь.

Sailaular вolcevikter partiasьnьn qalqpen вailanьsь qancalьqtь mьzqьmas вerjk ekenjn kөrsettj. Вӥl вailanьs milliondaqan adamdardь ezjluden, eksploatatsiadan qӥtqaru ycjn partianьn qaçьmai-talmai kөp çьldar вoiь çyrgjzgen kyresterjnde cьndaldь. Вӥl вailanьstьn nьqaiqan sebevj — Lenin — Stalin partiasь вӥqaranь yiretjp qana qoimai, вӥqaradan da yirenjp otьruqa daiьn tӥrudь, өzjne zan dep sanaqandьqьnan. Lenincjl — Stalincjl partianьn dəl osь qasietterj onь milliondaqan çӥ-

---

[1] BK(в)P Tarixьnьn 331-вetj. Qazgospolitizdat. 1938 ç.

mьscьlar men barlьq enbekcilerdi soŋьnan erte alatьn cьn mənjsjnde bїqaracьl partia ettj.

Bjzdiŋ partiamьzdьŋ bїqaradan jrgesjn aulaq saludan çat nərse çoq. Ol mїnь qalqtьn typkj myddelerj ycjn їzaq çьldar boiь çyrgjzgen ozjnjn kyresterjmen dəleldedj. Sondьqtan okmettjn çoqarqь organdarьn sailaqanda qalq ozjnjn partiasьna bjr auьzdan tolьq senetjndjgjn kərsettj. Sailaularda qalq kommunist partiasьnьn tuьnan basqa tudь moiьndamaitьnьn kərsettj. Sailau SSSR qalqtarьnьn їlь dostьqьnьn çana sovet qalqьnьn saiasi-morəldьq bjrljgjnjn tamaca kərjnjsj boldь.

Sovet qalqьnьn saiasi-morəldьq birljgj — bїl en їlь kyc. Kapitalister dyniesjnde enbekcjler men eksploatatorlar arasьnda qaicьlьq kyn sanap cielenjse tysse,—bjzdjn eljmjz enbekcjlerdjn granittei berjk bjrjŋqai tuьsqandьq semiasь bolьp otьr.

Sovet qalqьnьn bjrljgj qїrьlьsьmьzdьn ken ərjs aluьnda, mədenietjmizdjn gyldeujnde ozjnjn їlь çemjsterjn berip te otьr. Ol, Çapondьn soqьs provokatorlarьna qarsь Xasan kəljnjn maŋьnda bolqan їrьsta, ozjnjn aibarlь kycin kərsettj. Eger bjzdin beibjt enbegjmjzdj bїzuqa çaulardьn batьlь bara qalsa, olar osь kycke ducar boladь. Olar armia men tьildьn bjrligjnjn çana 170 million erjktj sovet qalqь bjrljginjn mənjsj nede ekenjn sonda bjledj.

Sovetter Soiuzь qalqtarьn sotsializmnьn çenjsjne çetkjzgen kommunister men partiada çoqtar blogьnьŋ sailauda tolьq çeŋuj bolcevikter partiasьnьn triumfь boldь. Bїl adamdь adam eksploatatsialaudь mylde çoiqan sovet qalqьnьn triumfь boldь. Sonьmen bjrge bїl — çer çyzjljk kommunizmnьn zor çenjsj boldь, yitkenj sailaudьn qortьndьlarь barlьq elderdjn çїmьscьlarь men enbekcjlerjn facizmge qarsь kyrese beru ycjn ruxtandьrdь.

FACIZMNJN TROTSKICJL-BUXARINCJL AGENTTERJN TALQANDAU

Otken çьlь sovet qalqь qalq çaularьnьn tamьrьna mьqtap tїrьp balta captь, eldj cpiondardan, diversanttardan, otanqa opasьzdьq etkenderden tazarttь. Oncьl trotskicjl-blokke bolqan sot protsesj, enbekcjlerdjn en çirkenjctj, en zūlьm çaularь bolqan trotskisterdjn çana buxarincjlderdjn qara betterjn bykjl dynie çyzjne taqь da acьp kərsettj.

Buxarincjl-rikovcьldardьn bandasьna bolqan protses bykjl sovet qalqьna sol facistjk çaldanucьlardьn ne əzjrlegenjn kərsettj. Olar çїmьscьlar men carualardьn gyldenujne əljm, sovet qalqьna facistjk qїldьq əzjrlegen. Olar kapitalister men pomeccikterdjn əkmetjn qaitadan ornatu ycjn sotsializmnьn çenjsterjn qanqa tїnсьqtьrqьsь keldj. Cpionaç, diversia, terror, kəptep çїmьscьlardь їulandьru, poezdarqa krucenie çasau, çїmьscьlar men kolxozcьlardьn tandaulь adamdarьn əltjru — mjne qalq çaularьnьn sovet qalqьna qarsь kyresindegj qandь — təsilderj osьlar.

Adam balasьnьn onbaqan tastandьlarь -- trotskister çana buxarincjldar belogvardeis ofitserlermen çana generaldarmen, çasьrьnьp çyrgen — kulacestvonьn qaldьqtarьmen, kontrrevolutsiacьl serkovniktermen çana sektanttarmen, burçuaziacьl їltcьldarmen, es-erlerdjn çana mencevikterdjn qaldьqtarьmen ьmь-çьmь əbden bjrjktj. Eskj dynienjn barlьq qaldьqtarь əzjnjn səzsjz qїritьnьn kərjp bjrjktj çana sovet əkmetjne, sovet qalqьna qársь naqьz çantalasqan kyres caralarьna kjrjse bastadь. Olar facistjk razvedkalarqa satьldь, solarmen auьz çalasьp bjr çolata bjrjgjp kettj.

Sovet qalqь tap kyresjnjn ylken mektebjnen ottj. Kapitalistjk qorcau bar tїrqanda cpiondar da, zїankester de, diversanttar da boladь degen bolcevikter partiasьnьn çana əzjnjn kəsemj, їstazь Stalin çoldastьn nїsqaularьn sovet qalqь meiljnce їqьndь. Facizmnьn əgentj trotskicjl-buxa-

rjncjl çeksïrʏndarqa qarsʏ sovet qalqʏ tygeljmen kөterjldj, ol danqtʏ sovet razvedkasʏna sol qalq çaularʏnʏn çʏlan jnjne su qūiʏp kyl talqanʏn cʏqaruqa, qïrtuqa kөmek berdj.

Bjraq qalq çaularʏ qarunʏn tastamaqanʏn çana tastamaitʏnʏn este saqtau kerek: ol өzjnjn agenturasʏn өtkjzu ycjn çana kanaldar, çanа çoldar jzdeidj. Bjzdjn tʏilʏmʏzdʏ byldjruge tʏrʏsatʏn çana soqʏs bola qalqan kynde interventterdjn armiasʏna maidandʏ acudʏ kөkseitjn qaiq çaularʏn der kezjnde әckereleu bjzdjn qʏraqʏlʏqʏmʏzqa bailanʏstʏ. Sondʏqtan revolutsialʏq qʏraqʏlʏq sovet qalqʏna өte-mөte qaçet.

Osʏ kyngj qalqaralʏq çaqdaiqa bai lanʏstʏ çana eljmjzge soqʏs caʙuʏlʏnʏn qaurʏ kyceijp otʏrʏna baitanʏstʏ cet el razvedkalarʏnʏn çana olardʏn trotskicjl-ʙuxarincjl agenturasʏnʏn byldjru әreketterjne qarsʏ kyrestj ec bjr bәsendetpeu kәzjrgj kynj өte qaçet.

FACIZM ÇER ÇYZJLJK SOQʏSTʏN OTʏN ӨRCJTJP OTʏR

Dynie çyzj ekjncj imperialistjk soqʏsqa kjrjp ketkenjn aʙailamai qaldʏ. Germanianʏn, Italianʏn çana Çaponianʏn facistjk ʙileucj toptarʏ ʙastaqan soqʏs Qʏtaidʏn ken dalasʏnda, Ispania çerjnde ʙjr necc çʏldan ʙerj bolʏp keledj. Facistjk agressorlar Evropanʏn en ortasʏnda soqʏs өrtjn өrcjtip otʏr. Barqan saiʏn imperialistjk soqʏstʏn өrtj өrcjp baradʏ. Facistjk agressorlar dynienj qaita bөluge kjrjse ʙastadʏ. «Demokratialʏq memleketter» dep atalatʏn — Anglia men Fransia solardʏn cacʙauʏn kөterjp otʏr.

Angiia men Fransia siaqtʏ kyctj elderdjn facistjk agressorlardʏn qolʏn qaqpai otʏruʏnʏn sebebj nede? Bїlar sөzderjnjn myddelerjne qauʏp tuqʏzʏp otʏrqan soqʏsqa nege qarsʏ tїrmaidʏ?

Sebebj imperialistjk memleketterdjn tʏiʏ senjmdj emes. Kapital elderjndegj çanа ekonomikalʏq krizis proletariat pen ʙurçuazianʏn arasʏn өte cielenjstjrjp otʏr. Çūmʏscʏ tabʏ kapital men facizmnʏn caʙuʏlʏna soqqʏ ʙeru ycjn qai çerde ʙolsada tjze qosʏp ūiʏmdasuda. Ispania men Fransiadaqʏ qalq maidanʏ çūmʏscʏ tabʏ ʙjrlesse qandai kycke ainalatʏnʏn kөrsettj. Çappai zaʙastovkalar ʙїqaranʏn revolutsiacʏl çjgerj өskendjgjn kөrsetedj. Çapon ʙasqʏncʏlarʏna qarsʏ kөterjlgen qʏtai qalqʏ kolonialʏq elderdegj ʙarlʏq ezjlgen qalqtarqa yldgj ʙoluda.

«Demokratialʏq» dep atalatʏn elderdjn ʙileucj toptarʏ»... facistjk memleketterdjn «ūcqarʏlʏqtarʏn», әrine, maqūldamaidʏ çana olardʏn kyceiujnen qorqadʏ da. Bjraq, olar Evropadaqʏ çūmʏscʏlar qozqalʏsʏ men Aziadaqʏ ūlt-azattʏqʏ qozqalʏsʏnan onan da әrj qorqadʏ, facizmdj osʏ «qauʏrtʏ» qozqalʏstardʏn bәrjne «çaqsʏ em», dep esepteidj. Sondʏqtan, «demokratialʏq» memleketterdjn ʙileucj toptarʏ, әsjrese, Anglianʏn ʙileucj konservator toptarʏ, — çygensjz ketken facistjk ʙilep-tөsteucjlerdj «jstj tʏm ūcqarʏ cekke çetkjzʙeu» kerek dep ygjtteu saiasatʏnan әrj aspaidʏ, sonʏmen ʙjrge, çūmʏscʏlar qozqalʏsʏna çana ūlt-azattʏqʏ qozqalʏsʏna qarsʏ olardʏn reaksialʏq-politsialʏq saiasatʏna өzderjnjn «әʙden tysjnetjndjgjn» çana negjzjnde oqan tjlektes ekendjgjn tysjndjrjp qoiadʏ». [1]

Eger agressorlarqa soqqʏ ʙerjlmese, Angliamen Fransianʏn facistjk Germanianʏn talauʏna ʙergen Cexoslovakianʏn ʙasʏna tuqan kyn Evropadaqʏ basqa da az qalqtardʏn basʏna tuacaq.

Mїndai saiasat facistjk agressorlardʏn qoltʏqʏna su ʙyrkjp, imperialistjk ekjncj soqʏstʏn otʏn өrcjte tysude.

SOVETTER SOIUZʏ BEIBJTCJLJKTJN MʏZQʏMAS BERJK QAMALʏ

Bjr qana Sovetter Soiuzʏ өzjnjn qalqaralʏq mjndetterjmen carttarʏna aqʏrʏna deijn adal bolʏp kelgen çana adal boladʏ. Facistjk basqʏnʏcʏlar qor-

[1] BK(b)P tarixʏ, qazaqcasʏnʏn 346—347 betterj. Kazpolitizdat. 1938 çʏl.

qьtьp otьrqan az qalqtardь qorqap, вeibjtcjljktj qorqap kollektivtj qauьp sьzdьq çana alьnqan mjndetterge adal вolu ycjn dausьn kөterjp otьrqan вjr qana Sovetter Soiuzь. Tek Sovetter Soiuzь qana өzjnjn kycjmen, quatьmen çana вeibjtcjljk ycjn taвandь kyresjmen ekjncj imperialistjk soqьstьn qara tynegj odan ərj etek aluь çolьnda en negjzgj вөget вolьp taвьladь. Tek Sovetter Soiuzьna вjr qana osьqan —вarlьq aldьnqь qatarlь progressipcjl adam вalasь çana ezjlucjler zor ymjt pen kөzjn saluda. Sovetter Soiuzьnьn agressorlardь qoldau plandarьmen ecqandai jsj вolqan emes, вolqan çoq, çana вolmaidь da. Sovetter Soiuzь вas kөtergen facistjk вasqьncьlarqa kollektivtj soqqь вeru ycjn kyresjp keldj çana kyrese вeredj de. Facizmge çana soqьsqa qarsь вeibjtcjljk ycjn өzjnjn osь kyresjnde Sovetter Soiuzь barqan saiьn вykjl enвekcj adam вalasьnьn syispencjljgj men kөmegjne вөlenedj.

Ekjncj imperialistjk soqьs SSSR ycjn asa zor qauьp Germania, Italia çana Çaponiadaqь antikommunistjk dep atalatьn вlok osьnь rastaidь. Çapon soqьs qїmarlarьnьn вjzdjn Qiьrcьqьstaqь cekaramьzqa provokatsialarьn toqtatpauda osьnь rastaidь. Çaponianьn SSSR qa qarsь soqьsqa aidap salmaq вolьp, çapon soqьs qїmarlarьnьn çasaqan өte-mөte jrj provokatsiasьnьn вjrj Xasan kөlj maпьndaqь uaqiqa вoldь. Çapon soqьs qїmarlarь вjzdjn Qьzьl Armiamьzdьn kycjn naizanьn їcь men sьnamaq вolqan edj, вjraq olar esevjnen çaпьlьp, sazaiьn tarttь.

Samurailarmen їrьsqanda ər вjr çauьnger geroi вoldь. Osь soqьsta Qiьr cьqьs çauьngerlerjnjn kөrsetken geroizmj вjzdjn Qьzьl Armianьn tarixьnda erekce orьn aladь. Bjzdjn çauьngerlerjmjz Stalinnjn atьn їran qьlьp çapon вasqьncьlarьna qarsь atakaqa captь. Olar Stalinnjn atь men qasiettj Sovet çerjn çapon banditterjnen tazartьp, çaudьn kyljn kөkke, їcьrdь.

Bykjl Sovet qalqь Qiьrcьqьs çauьngerlerjnen вjrge вoldь. Būl Sovet qalqьnьn вjrljgjnjn, onьn өzjnjn sotsialistjk otanьn tamaca syietjndjgjnjn çana otanьnьn cekarasьn qorqauqa ər daiьm əzjr tїratьndьqьnьn їlь kөrjnjsj вoldь. Вїl — Sovetter Soiuzьnьn mьzqьmas вerjk quatьnьn, otan qorqau kycjnjn kөrjnjsj вoldь.

SOTSIALIZMNJN ÇEPJSTERJ

Eljmjzdjn qalq caruacьlьqь nьqaiuda, өsude.

1938 çьlь kyrdelj qaraçattьn çїmsaluь tamaca өstj — 38,3 milliard som вoldь. Вьltьrqь çьlqa qaraqanda kyrdelj qaraçat çїmsau 30 protsent өstj.

1938 çьlqь өndjrjs produksiasь 110 milliard somnan astam вoldь. 1938 çьldьn 8 aiьnьn məljmetj вoiьnca вьltьrqьqa qaraqanda tas kөmjr cьqaru mөlcerj men 5 protsent өstj, mїnai cьqaru—9 protsentten astam, bolat qorьtu 6 protsentten astam, metal өndeitjn өndjrjstjn çalpь produksiasь — 22 protsentten astam, tjgjn macinesjn jsteuj 10 protsentten astam, вūlqarь aiaq kijm — 6 protsentten astam, їsaq qant өndjrjsj — 70 protsenttei, konservj өndjrjsj — 28 protsentten astam t. t.

Bjzdjn temjr çol transportьmьz da ylken tavьstarqa ie вoldь. 1936 çьlь temjr çoldar вjr kynj-tynjne 75 — 80 mьn vagon çyk tiegen вolsa, 1938 çьlь ol 95 — 98 mьnqa çettj. Auьr çyktj poezdardь texnikalьq capcandьqpen çyrgjzetjn masterlerdjn sanь өstj. Staxanovcь—krivonosovcьlar normadan ekj ese arttьrьp, auьrlьqь 5 mьn tonna sostavtardь çyrgjzdj.

Bjraq вjzdjn tavьstarьmьz kemcjljkterjmjzdj kөruge вөget вoluqa tijs emes. Qalq caruacьlьqьnьn barlьq taraularь plandarьn вərj вjrdci orьndap otьrqan çoq. Aqac өndjrjsj nacar jstep keledj. Çenjl өndjrjste өzjnjn planьn orьndamai otьr. Qalq caruacьlьqьnьn вūl taraularь onсьl-trotskicjl cpiondardьn, diversanttardьn ziankestjk zardaвьn əlj kynge çoiqan çoq. Çїmьstьn staxanovtьq metottarьnьn terең tamьrьn çaiu ycjn kyrestj keң өrjstetpegen.

Qalq caruacьlьqьnьn өrleuj вerjk negjzge syienedj. Ol negjz enвek өnjmjnjn artuь вolьp tavьladь. 1938

çьldьn çartьsьnda вьltьrqь çartь çьldьqqa qaraqanda auьr өndjrjste enвek өnjmj 15,5 protsent, tamaq өndjrjsjnde — 11 protsent өstj.

Qalq caruacьlьqьnьn çalpь өsujnen aul caruacьlьqь da qalьspai keledj. Bjzdjn aul caruacьlьqьmьz kəzjr ne kyide tїr?

Bїl — dynie çyzjndegj en jrj çana macinalanqan aul caruacьlьqь. Bjzjdn dalalarьmьzda 9 million attьn kycjne ten 470 mьnnan astam traktorlar çїmьs jsteidj. MTS tardьn 137.748 kombainь, 138.873 avtomobilj kolxoz dalasьnьn çїmьsьna çegjljp otьr. Bjzdjn caruacьlьqьmьz — en çanа agronomia qьlьmьn qoldanatьn 243 *mьn kolxoz, mьndaqan sovxozdar.*

Sondьqtan da egjnnjn вїrьnqь өnjmjnen әlde qaida jlgerj ketujmjz tan qalarlьq js emes. 1937 çьldьn өzjnde aq вjz 7 milliard pud astьq çinap aldьq. Gektarьna 25 — 30 çana 45 sentner astьq alu kəzjr sirek kezdesetjn nərse emes. Bjzdjn aul caruacьlьqьmьz — eljmjzdj өndjrjs cikj zattarьmen — kendjr çana maqtamen tolьq qamtamasьz etedj.

Qalq caruacьlьqь өsumen enвekcjlerdjn materialdьq dəreçesj de kөterjlude. Sotsialistjk sistemanьn kapitalistjk sistemadan aiьrmacьlьq zanь osь.

Bjzde вərj de qalqtьn myddesjne вaqьndьrьlqan.

«Revolutsialar вūrьn nətiçesjz вolьp çyrdj, өitkenj olar qalqqa вostandьq әperse de, sonьmen вjrge onьn әlauqatьn çana mədeniettjk kyijn edәujr ondauqa olardьn mymkjncjljgj вolmadь. Olardьn negjzgj әlsjzdjgj osьnda edj. Bjzdjn revolutsiamьzdьn вarlьq revolutsialardan өzgeceljgj sonda — ol qalqtь sarizmnen, kapitalizmnen qїtqarьp qana qoiqan çoq, sonьmen вjrge onьn әl-auqatьn, mədeniettjk kyijn negjzjnen ondadь. Onьn kycj çana çenjlmeitjnj osьnda». [1]

Enвek aqь qorь da çьl sanap өsjp keledj. Mədeni-әleumettjk caralarqa çūmsalatьn qarçь da өsude. Biьl enвek aqь qorьnьn somasь 94 milliard somqa çetedj — 1937 çьlqьqa qaraqanda 12 milliard som artьq. Tek, balalardь tərвieleu çana oqьtu jsjne qana вiьl 10 milliard som çїmsaladь. Mədeni — әleumettjk jsjmjzge çїmsalatьn çalpь rasxod, вiudçetten tьs rasxodtardь qosqanda, вiьl 42 milliard som вoladь.

Bjzdjn qalq ertengj kynjne senjmdj. Onьn вolacaqь tamaca. Ol çьl sanap kommunizmnjn cьnьna, ceksjz вaqьtqa çana quanьctь өmjrge qarai jlgerj вasьp keledj.

Kapitalistjk elder osьqan nesjn вarвar qoia aladь?

Milliondardьn actьqьn, çūmьssьzdьqtь, actan өlu qaupjn, facistjk-politsialьq qamcьsьn, mədeniet pen progresstj orta qasьrlьq quqьnqa saluьn вarвar qoia aladь.

Ekj sistemanьn — kapitalizm sistemasь men sotsializm sistemasьnьn kyresjnde — tarix өzjnjn tїiçьrьmdь ykjmjn cьqardь: kapitalizm sistemasь qїrьp вjtuge qaldь. Adam balasьnьn вolacaqь — вykjl dynie çyzjnde sotsializmnjn çenujnde.

ADAMDAR, KADRLAR-DYNIEDEGJ EN BAQALЬ KAPITAL

Bjzdjn eljmjzdegjdei adamdardьn aita qalqandai өsuj çana intelligentsianьn өsuj dynie çyzjndegj eldjn ec qaisьsьnda çoq çana вoluqa mymkjn de emes.

Sonqь çьldardьn jcjnde caruacьlьq, partia çana memleket apparatьnьn вascьlьqьna on mьndaqan adamdar keldj. Az uaqьttьn jcjnde olar вascьlьqtьn їlь iskusstvosna çetjljp, jstj jlgerj qarai aparuda.

Çyz mьndaqan, miliondaqan adamdar вilim aldь, texnikaqa çetjldj, sotsialistjk өndjrjstjk, aul caruacьlьqьnьn aldьnqь qatarlь adamdarь — staxanovcьlar вoldь. Sovet intelligentsiasьnьn çana kadrlarь өstj.

Bjzdjn intelligentsiamьz qandai intelligentsia?

Bїl partia, memleket, profsoiuz, komsomol, kooperativ їiьmdarьnьn вascьlarь; inçenerler, texnikter, vractar, вjzdjn өndjrjsjmjzdjn, temjr çol-

[1] BK(в)P tarixь, qazaqcasьnьn 353—354 betterj, Qazgospolitizdat. 1938 ç.

dardьn çana sovxoz, kolxozdardьn komandirlerj, bїl oqьtucьlardьn armiasь, bjzdjn sovet çazucьlarь, arxitektorlar çana qїrьlьscьlar, bjzdjn tolьp çatqan qьlьmi-zertteu instituttarьmьzdьn qьlьmi qьzmetkerlerj çana basqa aqьl-oi enbekterjnjn køptegen qairatkerlerj.

Bjzdjn intelligentsiamьzdьn milliondaqan armiasьnьn tvorcestvolьq kycjn çana bjljmjn çїmsauqa ørjsj ken. Ol bjzdjn bykjl sovet qalqьnьn açьramaitьn ten pravolь bjr bølegj bolьp otьr. Øitkenj bjzdjn intelligentsia — çїmьscьlardьn, kolxozcьlardьn enbekcj intelligentsianьn balalarь. Bїl qalqtan cьqqan, qalqtьn jsjne øbden berjlgen kadrlar. Bїl çer çyzjljk qьlьmqa çetjljp kele çatqan çana onь jlgerj aparatьn kadrlar.

Bjzdjn kadrlardьn, enbekcj sovet intelligentsiasьnьn kycj nede?

Olardьn kyci qalqpen bailanьstьlьqьnda çana oqan qьzmet etujnde. Olardьn kycj aldьnqь qatarlь qьlьm ruxьnda, møselen, qьlьmdaqь novatorlar Papanin men Staxanovtar kørnektj uøkjlj bolqan qьlьmnьn ruxьnda tørbielenujnde.

Sovet intelligentsiasьnьn en çaqsь uøkjlderj, otannьn ūldarь men qьzdarь, qalqtan cьqqan qarapaiьm adamdar maqsatqa çetu ycjn bolattai berjk tabandьlьqqa ūctasqan çoqarqь talanttьlьqtьn, erljktjn çana geroizmnjn tamaca ylgjsjn dynie çyzjne kørsetjp otьr.

Papanin ekspeditsiasь dynie çyzjn tan qaldьrdь. Ol dynie çyzj qьlьmь tarixьnьn en tamaca betterjnjn bjrjn çazdь. Papancьlar kjmder? Olar sovet intelligentsiasьnьn gylj bolьp otьrqan qalqtan cьqqan qarapaiьm adamdar.

Osьnan kep uaqьt øtpei-aq dynie çyzj Vladimir Kekkinakidjn Møskeuden Vladivostok audanьna qonbai ūcьp barqanьna taqьda tan qaldь. Al, Kokkinaki kjm? Qarapaiьm adam, bїrьnqь gruzcik.

Grizodubova, Osipenko, Raskovalar siaqtь sovet øielderjnjn erljgj: Møskeuden Qibr cьqьsqa qibn çaqdaida qonbai їcьp baru saparь, bykjl aldьnqь qatarlь adam balasьn tamaca qairan qaldьrdь. Olardьn sabьribqь, erljgj, tapqьrlьqь, asqan ceberljgj eljmjzdjn ørbjr azamattarьnьn otan ycjn, onьn tamaca qьzdarь ycjn maqtanьscьn tasьttь. Al, bїl geroinalar kjmder? Bїlar qalqtan cьqqan çana qalqpen bjte qainaqan øielder.

Olar partiamen ykmettjn tapsьrmasьn orьndap, bykjl qalqaralьq øielderdjn aviatsia rekordtarьnan ozdь, elsjz menjreu Taiga arasьndaqь їibqqa samolettj tamaca tyrde qondьrdь. Menjreu toqaida bїl yc øiel ec nørseden seskenbedj. Olar qalqtьn, partianьn, Stalin çoldastьn adamdь dalada qaldьrmaitьnьn bjldj.

Bjzdjn otanьmьz kece qana belgjsjz adamdardьn tamaca erljk kørsetujne dem beredj. Ūlь Stalin døujrj geroilar tuqьzuda. Otanьmьz azat etjlgen sotsialistjk enbektjn tamaca ceberlerjn tuqьzuda, qьlьmdь jlgerj aparatьn novatorlardь tuqьzuda.

Bjzdjn eljmjz qьlьmdь gyldendjruge qaraçat aiamaidь. 1938 çьlqь qьlьmi-zertteu çїmьsьna cьqarqan rasxod 10!6 million som bolьp otьr. Bїl 1937 çьlqьdan 20 protsent artьq. Bjzdjn vuzdarda 550 mьn adam oqidь, būl — Evropadaqь barlьq kapitalistjk elderdj qosqanda, sonьn børjnen artьq.

Eljmjzde staxanovcьlardьn çana quattь qozqalьsь øsude. Staxanovcьlardьn ødjsjne bykjl çїmьscьlardьn çetjlujn qamtamasьz etu—bjzdjn køsjp orьndarьndaqь bascьlarьmьzdьn mjndetj osь. Staxanovtьq tabьstardь køpcjljktjn døuletj etu—bjzdjn caruacьlьqtь ørletu çana aldьn qь qatarlь kapitalistjk elderden ozu degen søz. Sonьmen qatar būl qьlьmdь jlgerj aparatьn bjzdjn kadrlarьmьzdьn, intelligentsiamьzdьn, øskendjgjn kørsetedj.

Barlьq partia їibmdarьnьn mjndetj — bjzdjn sovet intelligentsiasьna ьqьlas qoibp, qamьn oilau, qadjrleu, çørdemdesu boladь. Sovet intelligentsiasь sovet çerjnjn tūzdьqь ekenjn ūmьtpau kerek, øitkenj sovet qalqьnьn en tandaulь aldьnqь qatarlь ūldarь men qьzdarь sonьn qatarьna kjredj.

Bjzdjn aqьl-oi enbegjnjn qairat-

kerlerj kөвjnese qalqtan сьqqan adamdar çana olar qalqqa qьzmet etedj. Kei çerde əlj qalmai kele çatqan sovet intelligentsiasьn mensjnвeudj tyвjnen qürtu kerek. Өitkenj intelligentsiaqa вūlai qarau qalьqtьu myddesjne qas ədet вolьp tавьladь. Asa maqьzdь mjndet sovet intelligentsiasьn marksizm-leninizm men qarulandьru вolьp tавьladь.

Markstjk — Lenindjk teoriaqa əвden çetjljp сьnьqpaiьnca sovet intelligentsiasь өzjnc qarastь caruacьlьq, mədeniet, memleket qürьlьsьnьn ucaskelerjne вascьlьq ete almaiдь.

Qьlьmdardьn qьlьmь marksizmgeleninizmge çetjlgen de qana sovet intelligentsiasь qürьlьsьmьzdьn вarlьq tarauьna tьnqьlьqtь вascьlьq ete alatьn вoladь.

BOLCEVIZMNJN KYCJ ÇANA ÇENJLMEITJNDJGJ

Bjz sotsialistjk revolutsianьn 21 çьldьqьna partiamьzdьn өmjrjndegj jrj oqiqalar men keljp otьrmьz.

BK(в)P Ortalьq Komitetj Komissiasьnьn redaksiasьmen çana Stalin çoldastьn өzjnjn вjrge qatьsuьmen, BK(в)P Ortaiьq Komitetj maqülдaqan — teren qьlmi enвck — Bykjlsoiuzdьq Kommunistjk (вolceviker) Partiasьnьn tarixь — сьqtь.

Partia çana eljmjz вolcevizmge çetjlu ycjn erekce quattь qüralqa ie вoldь.

Bül teorialьq enвektjn çarьqqa сьquь вjzdjn kadrlarьmьzdьn marks-tjk-lenindjk çana ideialьq сьnьqu jsjn orasan вijk satьqa kөterdj. Bül enвekte markstjk - lenindjk teoriaпь revolutsialandьrucь, qaita qürucьlьq ülь kycj tamaca aiqьn kөrsetjlgen. Osь teoriaqa çetjljp aludь partia maqьzdь mjndettjn вjrj dep otьr.

BK(в)P tarixьn yirene otьrьp, вjzdjn kadrlarьmьz js çyzjnde leninizmdj yirenedj. Olar Leninnjn, Leninnen keijn Stalinnjn çana Leninnjn вasqa cəkrtterjnjn marksizm-leninizm teoriasьna engjzgen вarlьq çanalьqtarьn вjljp aladь. Olar sotsialistjk revolutsianьn lenindjk-stalindjk teoriasьn tanidь. Olar вolcevikter partiasьnьn teorialьq negjzj — dialektikalьq çana tarixi materializmge çetjledj. Bolcevikter partiasьnьn 35 çьldьq kyresjnjn təçribesjnen olar çana tiptj proletariat partiasь вolqan вjzdjn partiamьz çөnjndegj lenindjk-stalindjk qьlьmnьn asqan ülь qьlьm ekenjn kөredj. Olar sotsializmnjn çaularьn meiljncc çek kөruge yirenedj, qoqam damuьnьn zanдarьn zerdesjne toqidь, Lenin-Stalin jsjnjn çenjlmeitjndjgjne əвden çana вerjk senedj.

Bolcevik partiasьnьn tarixьn yirenuden enвekcjler qandai qorьtьndь çasaidь? En вastь qortьndь sol, Lenin — Stalin partiasь вolmasa çümьscь тавь çene almas edi, «...opportunizmnen sau, keljsjmpazdarmen çana kapituləntarmen ьmьralaspaitьn, вurçuaziamen onьn memlekettjk өkmet вjrljgjne kelgende revolutsiacьl proletariattьn revolutsiacьl partiasь вolmasa, proletarlьq revolutsianьn çenuj, proletariat diktaturasьnьn çenuj mymkjn emes dep yiretedj». (BK(в)P tarixь, qazaqcasьnьn 366-вetj).

Bjz Өktəвrdc çümьscь тавь men enвekcj caruanьn вasьnda вolcevik partiasь türqandьqtan qana çendjk, «...вurçuaziamen вatьl вeldesuge proletariattь əzjrlei alatьn çana proletarlьq revolutsianьn çenujn üiьmdastьru qoiьnan keletjn, tek çana tiptj partia, markstjk-lenindjk partia, əleumettjk revolutsia partiasь qana osьndai partia вola aladь dep yiretedj» (вüda sonda).

Markstjk-lenindjk teoriaqa вarlьq çaqьnan qarulanqan вolcevikter partiasь çümьscь тавьn senjmdj tyrde alqa вastap keledj. Ol вüqaranь üiьmdastьrьp, san milliondaqan adamdardь sotsializm ycjn çana kyreske вastaitьn üran tastap otьrdь. Lenin aitqandai, «... enвekcjlerdjn qalьn вüqarasьnьn өzjmen, en aldьmen proletar вüqarasьmen, sol siaqtь, proletar emes enвekcj вüqarasь men de вailanьsudь, çaqьndasudь, eger aita вersenjz вelgjlj mөlcerge deijn aralasьp ketudj» вjledj (Lenin XXV tom, 174-вet).

Bjzdjn otanьmьzdьn tütastьqьna çana sovet qalqьnьn çenjp alqan taвьstarьna qol süqqan sьrtqь çana

jckj kontrrevolutsiaqa, kapitalistjk qorcaudьn ʙarlьq agentterjne ʙolcevikter partiasь soqqь ʙerudj ňьmdastьrdь. Partia eldj ʙarlьq qiьncьlьqtardan ətkjzjp, sotsializmnjn çenjsjne, Stalindjk Konstitutsiaqa əkeldj.

Bolcevik partiasь, Lenin — Stalin partiasь ʙjzdjn eljmjzdj sotsializmnjn mьzqьmas qamьlьna ainaldьrdь. Ol enʙekcjlerdjn materialdьq çana mədeniettjk dəreçesjn qol çetpes dəreçege çetkjzdj.

Mjne, sondьqtan da ʙйqan ʙolcevikter partiasьn, onьn kəsemj çana йstazь Stalindj ceksjz syiedj.

Osьndai partiamьz tйrqanda ʙjz çenjlmeimjz.

... Əktəʙr revolutsiasьnьn çenuj adam ʙalasьnьn tarixьnda negjzjnen perelom çasaqandьqьn, çer çyzjljk kapitalizmnjn tarixi daqdjrlerjne negjzjnen perelom çasaqandьqьn, çer çyzjljk proletariattьn ʙostandьq çolьndьqь qozqalьsьnda negjzjnen perelom çasaqandьqьn, ʙykjl çer çyzjndegj ekspluatatsialanqan ʙйqaranьn kyres ədjsterjnde, йiьm tyrlerjnde, tйrmьstarь men ədetterjnde, mədenietj men ideologiasьnda negjzjnen perelom çasaqandьqьn kərsetedj.

I. STALIN.

Kyrester men çenjsterdjn çьlь

(Sotsialistjk Йlь Əktəʙr revolutsiasьnьn çiьrma ʙjrjncj çьlьnь asa maňьzdь saiasi oqioqalarьnьn kalendarь)

Sotsialistjk Йlь Əktəʙr revolutsiasьnьn çiьrma ʙjrjncj çьlь kyrester men çenjsterdjn — sotsialistjk otan ycjn kyresterdjn, sotsialistjk qйrьlьstьn ʙarlьq maidandarьndaqь çenjsterdjn çьlь ʙoldь. Bйl çьl — sotsialistjk demokratizmnьn gyldenujnjn, enʙekcjlerdjn saiasi çana əndjrjstjk ʙelsendjljgjnjn qaulap ərleujnjn, qalq caruacьlьqьnьn, sovet qalqьnьn mədenietjnjn, çana əl-auqatьnьn çaňadan kyctj əsujnjn çьlь, Sovetter Soiuzьnьn otanqərqau quatьnьn ʙйdan ʙьlaida nьqaiuьnьn, sovet adamdarьnьn ʙйrьn ʙolьp kərmegen, çaňa patriotizmjnjn ərleujnjn çьlь ʙoldь. Əktəʙr revolutsiasьnьn çiьrma ʙjrjncj çьlьnьn jsterj men kynderj SSSR enʙekcjlerjnjn saiasi-morəldьq ʙйlçьmaitьn ʙjrljgjn, kommunister men partiada çoqtardьn stalindjk ʙlogьnьn mьzqьmaitьn kycjn, sovet qalqь əzjnjn ʙolcevikter йlь partiasьna, əzjnjn kəsemj, йstazь çana dosь Stalin çoldasqa ʙerjlgendjgj men svijspendjgjn ʙykjl dynie çyzjne taqь da kərsettj.

Sotsializm qalqtьn kyndeljktj tйrmьsьna endi

1937 çьlqь 11 dekaʙrde, SSSR Йlь Sovetjnjn sailauь qarsaňьnda, Məskeu qalasьndaqь Stalin sailau okrugjndegj sailaucьlardьn Ylken teatrda ʙolqan sailau aldьndaqь çiьlьsьnda Stalin çoldas səz səiledj.

«...Bjzdjn sailauьmьz, — dedj Stalin çoldas, — ʙykjl çer çyzjndegj naqьz erkjn çana naqьz demokratiacьl ʙjrden-ʙjr sailau ʙolьp tanьladь.

Mйndai erkjn çana naqьz demokratiacьl sailau sotsialistjk tərtjpterdjn çenuj negjzjnde qana, ʙjzde sotsializm tek ornatьlьp qana otьrqan çoq, kəzjrdjn əzjnde-aq tйrmьsqa, qalqtьn kyndeljktj tйrmьsьna engendjgjnjn negjzjnde qana tua

aldь. Bїdan 10 çьldan вйгьn вjzde sotsializmdj ornatuqa вolama, ia вolmaima dep diskussia acuqa вolar edj. Kəzjr, вūl endj diskussialьq məsele emes. Endj вїl faktьlardьn məselesj, kyndeljktj tjrcjljk məselesj, вolьmьs məselesj, вїl məsele qalqtьn вykjl tjrcjljgjmen əвden aralasqan məsele. Bjzdjn faвrikalarьmьz вen zavodtarьmьzda kapitalistersjz çїmьs jsteude. Çїmьstь qalq ortasьnan cьqqan adamdar вasqaruda. Bjzde js çyzjnde sotsializm dep mjne osьnь aitadь. Bjzdjn egjn dalalarьmьzda çer kəsjвjnjn enвekcjlerj çїmьstь pomecciktersjz, kulaktarsьz aq jstep çyr. Çїmьstь qalq ortasьnan cьqqan adamdar вasqaruda. Bjzde tūrmьstaqь sotsializm dep mjne osьnь aitadь, вjzde erkjn, sotsialistjk tūrmьs dep mjne osьnь aitadь».

SSSR Їlь Sovetjnjn sailauь — вykjl qalqtьq meiram

1937 çьlqь 12 dekaвrde SSSR Їlь Sovetj sailandь. Soiuz Sovetj men Їlttar Sovetjnjn deputattьqьna kommunister men partiada çoqtardьn çenjlmeitjn вlogьnьn kandidattarь — sovet qalqьnьn en tandaulь їldarь men qьzdarь: çїmьscьlar, carualar, intelligentsia, Qьzьl Armianьn çauьngerlerj men komandirlerj sailandь. Sailau orasan qьzu tyrde өttj. Ol sailau вykjlqalqtьq saltanattь merekege ainaldь.

Sovet parlamentj өzjnjn pravosьna kjrjstj

1938 çьlqь 12 ianvarda SSSR Їlь Sovetjnjn вjrjncj sessiasь acьldь.

Їlь Sovettjn вjrjncj sessiasьnьn çūmьsь jckj çana sьrtqь saiasattьn вarlьq məselelerj çөnjndegj talqьlaudьn çana sol çөndegj pjkjrlerdjn tolьq вjrljgj çaqdaiьnda өttj. Sessianьn вarlьq qararlarь вjrauьzdan qaвьldandь.

Bjrjncj sessia өzjnjn lenindjk-stalindjk ykmetjn qїttьqtaqan qalqtьq kyctj demonstratsiamen aiaqtaldь.

„Bjzdjn вarlьq qalqьmьzdь mobilizatsia əzjrljgjnde їstauьmьz kerek“

1938 çьlqь 14 fevralda «Ivanov çoldastьn qatь çana Stalin çoldastьn çauaвь» çarialandь. Stalin çoldas sotsializmnjn вjr elde çenuj turalь sїrauqa aiqьn çauap вerdj.

«...Bїl məselenjn, — dedj ol, — ərtyrlj ekj proвlemasь вar: a) вjzdjn eljmjzdjn **jckj** qatьnastarьnьn proвlemasь, iaqni өz вurçuaziamьzdь çenjp, sotsializmdj tolьq ornatu proвlemasь çana в) вjzdjn eljmjzdjn **sьrtqь** qatьnastarьnьn proвlemasь, iaqni eljmjzdj soqьs interventsiasьnьn çana kapitalizmnjn qaita ornauь qaupjnen tolьq qamtamasьz etu proвlemasь вar».

Stalin çoldas вjrjncj proвlemanь вjz qazjrdjn өzjnde aq cecjp вoldьq, çana вjzdjn eljmjzde sotsializm negjzjnde ornatьldь. Bjraq вjz kapitalistjk qorcauda otьrьp, kapitalistjk elderdjn edəujr вөljgj вjzge çauca qarap, interventsia çəne restavratsia qaupjn tudьrьp otьrqandьqtan, ekjncj proвlema əzjrge cecjlgen çoq, demek, вjzdjn eljmjzdegj sotsializmnjn çenjsj əlj typkjljktj çenjs вolьp tavьlmaidь dep tysjndjrdj.

«Ekjncj proвlemanь qalqaralьq proletariattьn ylken kycterj men вjzdjn вykjl sovet qalqьnьn odan da ylken kycjn вjrjktjru tərtjвjmen qana cecuge вoladь. SSSR dьn çūmьscь tавьnьn вurçuazialьq elderdegj çūmьscь tавьmen proletariattьq internatsionaldьq вailanьsьn kyceitjp, nьqaitu kerek; вurçuazialьq elderdegj çїmьscь tавьna вjzdjn eljmjzdjn çїmьscь tавьnьn вarьnca kөmegjn їiьmdastьru kerektjgj siaqtь, вjzdjn elmjzge soqьs cавuьlь вola qalqan çaqdaida, вjzdjn eljmjzdjn çūmьscь tавьna вurçuazialьq elderdegj çїmьscь tавьnьn dəl osьndai saiasi kөmegjn їiьmdastьru kerek; вjzdjn Qьzьl Armianь, Qьzьl Flottь, Qьzьl aviatsianь, Osoaviaximdj meiljnce kyceitjp, nьqaitu kerek. Ecвjr «kezdeisoq nərse» çəne вjzdjn sьrtqь çaulardьn ecвjr fokustarь вjzge

qamsьzda kiljgjp qalmauь ycjn, soqьs cabuьlьnьң qaurь bar tұrqanda, bjzdjn barlьq qalqьmьzdь mobilizatsia əzjrljgjnde ұstauьmьz kerek...»

Kөcpelj mұzdaqь „Soltystjk polius“ stantsiasьnьң daңqtь epopeiasь aiaqtaldь

1938 çьlqь 19 fevralda Soltystjk poliusten Grenlandia tenjzjne deijngj mұz ystjndegj daqdьda bolmaqan qьlьmi ekspeditsianьң çұmьsь aiaqtaldь. Bұl kynj tulaqan stixiaqa qarsь kyreste toqьz ai boiьna məngjljk mұzdardьң alabьnda kyn ətkjzgen sotsialistjk otannьң daңqtь ұldarь Ivan Papanin, Ernets Krenkel, Petr Circov, Evgeni Fedorov çoldastardь «Taimir» men «Murman» nьң erçyrek morəktarь kөcpelj mұzdan alьp, sovet paraxodtarьnьң bortьna kөcjrdj.

Sovetke qarsь „oңcьl-trotskicjl bloktьң“ qiratьluь

1938 çьlqь 2 martta sovetke qarsь «oңcьl-trotskicjl blokke» bolqan sot bastaldь. Qalqtьң qastasqan, çauьz çaularь sot aldьnda boldь.

Stalincjl narkom N. I. Eçov çoldas bastaqan daңqtь sovet razvedkasь «oңcьl-trotskicjl bloktьң» çan tyrcjgerljk zagovorьnьң betjn acьp, qьlmьstьlardьң bet perdelerjn çұlьp tastadь. Bykjl sovet qalqь sotsializm eljnjn zūlьm, çauz çaularьnьn būl çeksұrьn bandasьn qұrtudь bjr auьzdan talap ettj.

Sovet sotь qalqtьң erkjn orьndadь: oңcьl-trotskicjl ulь çьlandar qұrtьldь.

Bjzdjn aldьnqь qatarlь qьlьmьmьzdьң gyldenuj ycjn

1938 çьlь 17 maida çoqarqь mektep qьzmetkerlerj kremlde qabьldanqanda Stalin çoldas səz səiledj.

Stalin çoldas bjzdjn aldьnqь qatarlь qьlьmьmьzdьң gyldenuj ycjn tost çarialadь. Ol bьlai dedj:

«Qьlьmnьң gyldenuj ycjn, qalqtan jrgesjn aulaq salmaitьn, ətzjn qalqtan aulaq ұstamaitьn, qaita, qalqqa qьzmet etuge əzjr tұrqan, qьlьmnьң barlьq tabьstarьn qalqqa çetkjzuge əzjr tұrqan, kycteu men emes, ətz ьqtiarьmen, ьqlasьmen qalqqa qьzmet etetjn qьlьm ycjn».

Stalin çoldastьң sətzj qьlьmdь jlgerj bastьruqa, bұrьnqь traditsialardь, normalardь, ustanovkalardь qiratьp, eljmjzdjn ças kycterjne qьlьmnьң keң çolьn acuqa caqьrqan yn boldь.

Kommunister men partiada çoqtar blogьnьң tamaca çaңa çenjsj

1938 çьlqь yien jcjnde soiuzdьq çana avtonomialь respublikalardьң Ұlь Sovetterjnjn sailaularь boldь: 12 yiende — Gruzia men Armeniada, 24 yiende — Azerbaiçanda, Tyrkmeniada, Ətzbekstanda, Təçjkstanda, Qazaqьstanda çana Qьrqьzstanda, 26 yiende — RSFSR da, Ukrainada çəne Belorussiada sailaular bolьp əttj.

Bұl sailaular kommunister men partiada çoqtardьң stalindjk mьzqьmaitьn blogьnьң tamaca çeңjsjmen aiaqtaldь.

Məskeu - Xabarovsk-Vladivostok audanь arasьndaqь erljk ұcu saparь

1938 çьlqь 28 yiende geroi—lətcikter Vladimir Kokkinaki men Aleksandr Brəndinski Məskeu — Xabarovsk — Vladivostok audanьnьң trassasьmen qonbai capcaң ūcudьң tamaca saparьn aiaqtadь. Olar 7600 kilometr çerge 24 saqat 36 minutte qonbai ūcьp bardь. Sovettjk çana çer çyzjljk aviatsianьң tarixьna tamaca çaңa bet çazьldь.

Stalin çoldas bastaqan partia men ykmet bascьlarь bykjl sovet qalqьnьң atьnan erçyrek lətcikter[illegible]zu çalьndь qұttьqtau çoldadь.

“Ycjncj bes çьldьq zaiomьnьn“ tabьsь

1938 çьlqь 2 yielde «Memlekettjk Ycjncj Besçьldьq Zaiomьn (bjrjncj

çьl cьqarьluь) cьqaru turalь» ykmet qaulьsь çarialandь. Sovet qalqь çaŋa zaiomdь qьsqa merzjmnjŋ jcjnde 100% ten arttьrьp taratть.

Əskeri lətcik əielderdjn qonbai ïcu saparь

1938 çьlqь 2 yielde əskeri lətcik əielder P. D. Osipenko, V. F. Lomako çana M. M. Raskova Sevastopol — Arxangelsk arasьnda qonbai ïcu saparьn tamaca aiaqtadь. Bykjl 2416 kilometrljk çolqa ortaca capcaŋdьqpen saqatьna 228 kilometr alьp, 10 saqat 33 minut ïcть.

Stalin çoldas bastaqan partia men ykmet bascьlarь lətcik əielderge qūttьqtau telegremma çjberdj.

Qьzьl Armia çapon basqьncьlarьna qirata soqqь berdj

1938 çьlqь yielde çaponnьŋ tïraqtь əskerlerjne Xasan kəlj maŋьndaqь Sovettjk cekaranь bïzьp, sovet territoriasьna basьp kjrdj. Çapondьqtar barlьq kalibrdaqь artillerianь, onьŋ jcjnde aubr artillerianь da, qoldandь, səitjp Sovetter Soiuzьna qaraitьn, Bezimənni, Zaozerni bijkterjn basьp aluqa ərekettendj .

Qьzьl Armia qirata soqqь beru arqьlь çapon basqьncьlarьnan sovet territoriasьn tazarttь.

Qьzьl Armianьŋ çaubngerlerj, komandirlerj, saiasi qьzmetkerlerj çaponnьŋ aram peijldj samurailarьmen ūrьsta sovet patriottarьnьŋ ədette bolьp kərmegen batьrlьqьn, geroilьq çauçyrektjljgjn kərsettj.

Sovet zandarь qalq mydde-lerjnjn kyzetjnde

1938 çьlqь 10 aqïsta SSSR Ïlь Sovetjnjŋ ekjncj sessiasь acьldь.

Ekjncj sessia memlekettjk mənj bar tolьp çatqan ete-məte maŋьzdь məselelerdj cectj. Mьsalь, «Sovettjk Sotsialistjk Respublikalar Soiuzьnьŋ 1938 çьlqь memlekettjk bjrьŋqai biudçetj turalь zaŋ» bekjtjldj, «SSSR dьŋ, soiuzdьq çana avtonomialь respublikalardьŋ sot qïrьlьsь turalь zaŋ» talqьlanьp, qabьldandь, «Sovettj Sotsialistjk Respublikalarь Soiuzьnьŋ azamattьqь turalь zaŋ», «SSSR dьŋ qalqaralьq dogovorlarьn radifikatsialau çana denonsatsialau tərtjbj turalь zaŋ», «Çeke carualardьŋ attarьna memlekettjk salьq salu turalь zaŋ» çana «Bykjlsoiuzdьq aul caruacьlьq kərmesj turalь zaŋ» talqьlanьp, qabьldandь.

Bolcevizm tarixьn tereŋ yirenu çolьnda

1938 çьlqь 9 sentəbrdegj «Pravda» gazetjnde redaksiasьn BK(b)P Ortalьq Komitetj Komissiasьnьŋ basqarubmen çana BK(b)P Ortalьq Komitetjnjŋ ïnatubmen cьqqan Bykjlsoiuzdьq Kommunist (bolcevikter) Partiasьnьŋ Tarixь çarialana bastadь.

BK(b)P Tarixьnьŋ çarьqqa cьqub— bolceviktjk partianьŋ ideialьq əmjrjndegj jrj oqiqa. Partia, komsomol, bykjl sovet qalqь bolcevizm tarixь çənjnde naqьz qьlьmi enbektj qolqa tysjrdj. Bïl çaŋa kjtap BK(b)P Ortalьq Komitetj Komissiasьnьŋ çana Stalin çoldastьŋ çeke basьnьŋ jstegen orasan zor teorialьq çïmьsьnьŋ nəticesj boldь. BK(b)P Tarixьnda bolcevikter partiasьnьŋ orasan zor təçribesjnjŋ barlьqь çinaqtalqan çana proletariattьŋ revolutsialьq kyresjnjŋ barlьq kyrdelj məselelerj marksistjk çənjnen dïrьs aiqьndalьp aitьlqan. Bïl tamaca kjtap, sovet kadrlarьnьŋ bolcevizmge çetjlujne arnalqan.

Geroi lətcik əielder—sovetter eljnjŋ maqtanьcь

7-əktəbrde Stalin çoldastьŋ çana ykmet mycelerjnjŋ atьna geroi lətcik əielder Valentina Grizodubova, Polina Osipenko, Marina Raskovadan Məskeuden Qibr Cьqьsqa qonbai ïcu saparьn oidaqьdai aiaqtaqandьqtarь turalь telegramma alьndь. Ücu ənerjnjŋ tamaca masterlerj: Grizodubova, Osipenko, Raskova — qïrqaq çolmen ïcatьn aeroplanmen əielderdjŋ tura ïzaq ïcubnьŋ qalqaralьq çaŋa rekordьn çasadь. Olar mïnan bïrьnqь qalqaralьq rekordьnan 1500 kilometr asьrьp tysjrdj.

BK(b)P Ortalьq Komitetj men SSSR Qalq Komissarlarь Sovetjnjŋ tapsьruь boibnca Stalin çana Molotov çoldastar daŋqtь lətcik əielderge çalьndь qïttьqtau çoldadь.

SSSR daqь Sotsialistjk Ülь Өktəbr revolutsiasьnьn XXI çьldьqь turalь baiandama men әngjmenjnylgj planь

1. ÜLЬ TABЬSTAR ÇЬLЬ

Sotsialistjk Ülь Өktəbr revolutsiasьnьn XXI çьlь — sotsializm eljnjn asa ülь çaqa tabьstarьnьn çьlь. Sotsialistjk Ülь Өktəbr revolutsiasьnьn çьldьqь — bykjl dynie çyzj proletariatьnьn, bykjl aldьnqь qatarlь çəne progressiptj adam balasьnьn meiramь. Lenin — Stalin partiasь — ülь çenjsterdjn ilьmdastьrucьsь, quat berucjsj çana kөsemj.

Çenjsterdjn tyijnj — Stalindjk Konstitutsia. Sovet azamatьnьn üib pravolarь çəne ardaqtь mjndetterj. SSSR ülь Sovetjnjn çəne soiuzdьq, avtonomialь respublikalardьn ülь sovetterjnjn sailaularь. Kommunister men partiada çoqtar blogьnьn çenjsj. SSSR qalqtarьnьn bүizьlmaitьn dostьqь. Sovet qalqьnьn saiasi — moralдьq bjrljgj.

XXI çьl sovettjk qьlьm men texnikanьn bүirьn bolьp kөrmegen çenjsterjn ala keldj. Kөcpelj mүzdaqь «Soltystjk polius» stansiasьnьn daqqtь epopeiasь aiaqtaldь. Vladimir Kokkinaki men Aleksandr Brəndinskidjn geroilьq ücu saparlarь. Sovettjn erçyrek geroi әielderj Grizoduвovanьn, Osipenkonьn, Raskovanьn, Lomakonьn qonbai ücu saparlarь.

Ülь tabьstar qandai çaularmen kyreste çenjp alьndь. Kapitalistjk qorcau çana onьn trotskistjk - buxarinçjl, burçuaziacьl-ültcьl agenturasь turalь. Buxarinçjl-trotskiçjl cpiondardь, ziankesterdj, kjsj өltjrgjcterdj, otanqa opasьzdьq jsteucjlerdj, qalqtьn qastasqan çaularьn çermen çeksen etjp qūrtu.

2. SOVETTJN BYGJNGJ BAQЬTTЬ QALQЬ

Bjzdjn revolutsiamьzdьn kycj çana çenjlmeitjnj nede. Ol revolutsia «...kapitalizmnjn büqaularьn qiratьp, qalqqa bostandьq beru qana bьlai tүrsьn, qalqtьn auqattь tүrmьsqa çetujne materialdьq çaqdailardь da tuqьzьp ylgjrdj» (Stalin).

Eldjn beinesjn negjzjnen qaita өzgertken Stalindjk ekj besçьldьq. Sotsialistjk industrializatsia. Kolxoz qurьlьsьnьn çenuj çəne kulaktardь tap retjnde çoiu. SSSR dьn өrkendeujnjn çana dəujrj — sotsializmdj ornatudь aiaqtaudьn çana kommunizmge bjrte-bjrte kөcudjn dəujrj.

Sotsialistjk revolutsianьn XXI çьlь — bykjl qalqtьn auqattьlьqьn, tүrmьs-xalьnьn jlgerjde өrkendeujnjn çьlь boldь. Qalq caruacьlьqь planьnьn orьndaluь. Staxanovtьq qozqalьstьn tabьstarь. SSSR Ülь Sovetj ekjncj sessiasьnьn qabьldaqan SSR Soiuzьnьn 1938 çьlqь memlekettjk biudçetj — qalqtьn әl-auqatьnьn gyldenujnen çəne mədeniet revolutisa tabьstarьnьn aiqьn pokazatelj.

Qala men derevnenjn beinesj өzgerude. Tamaca çana viler, teatrlar men qьlьmi instituttar, sanatorialar men әielder bosanatьn viler kөbeiude. Derevne qalaqa tenelude.

Sotsializm çenjsterjnjn kepjlj — sovet adamdarьnьn өz otanьna, Lenin — Stalin partiasьna çana enbekcjlerdjn ülь kөsemj, üstazь — Stalin çoldasqa ceksjz berjlgendjgjnde.

3. KAPITALIZM KREZISTEN QÜTЬLUDЬ SOQЬS ARQЬLЬ JZDEUDE

Ekonomikalьq krizistjn az uaqьttьq tolastauьnьn ornьn çana tuqan krizis bastь. Çümьssьzdьq tez өsude. Qalqtьn qalьn büqarasьnьn çoqcьlьqqa ücьrauь. Facistjk elderdegj enbekcjlerdjn çantyrcjgerljk xalj.

Burçuazia men proletarittьn arasьndaqь qaicьlьq cielenjsude. Kapitalisterdjn mүmьsьda tjrcjljktjn en tөmengj cegjne ketken çümьscьlar

men barlьq eŋbekcjlerge cabuьlь kyceiude.

Imperialistjk elderdjŋ arasьnda qaicьlьqtarь cielenjsude. Alasйrqan bəsekemen qйraldanuda. Facistjk agressorlar ekonomikalьq krizister çana soqьs abanturalarьn çasaudaqь ərcjgen jckj qiьncьlьqtardan cьqudьŋ çolьn qorqanuь nacar elderdj basьp alu çana tonau jzjnde.

Facistjk Italianьŋ Abissinianь qūletu, Italia — Germanianьŋ Ispaniadaqь interventsiasь, Qьtaida çapon interventterj. Germanianьŋ Avstriaпьŋ basьp aluь. Cexoslovakianь bəlcekteu. Anglia men Fransianь bileucj toptardьŋ saiasatь — facistjk agressorlardь qolpactau saiasatь.

Facistjk agenturanьŋ bykjl dyniecyzjndegj byldjru çйmьsь. Facizmnjŋ trotskicjl tөbetterjnjn Ispaniadaqь, Qьtaidaqь çana өzge elderdegj çeksйrьndьq jsterj.

«...Imperialistjk ekjncj soqьs jş çyzjnde osь kynnjŋ өzjnde-aq bastaldь. Ol soqьs yn-tynsjz, soqьs çarialausьz bastaldь. Memleketter men qalqtar imperialistjk ekjncj soqьstьŋ qйcaqьna qalaida eleusjz çьlçьp enjp kjrdj» (BK(в)P tarixь).

4. FACIZMGE QARSЬ, BEIBJTCJLJK UCJN, DEMOKRATIA UCJN!

Bykjl progressivtj, aldьŋqь qatarlь adam balasь facizmge çana soqьsqa qarsь kyresu ycjn йiьmdasuda. Ispania men Qьtai qalqtarьnьŋ erljk kyresj. Qalq maidanьnьŋ qimьlь. Agressorlar men keljsjmge keiu saiasatьna qarsь Fransianьŋ çana Anglianьŋ eŋbekcjlerjnjŋ protestj.

Facizm elderjndegi antifacistjk qozqalьs. Germania men Italiadaqь soqьsqa qarsь ereujlder. Germania men çaponia armialarьndaqь dezertirljk, өzjn-өzj өltjrucjljk. Facistjk zorlьqcьlardьŋ tūraqsьz tьilь.

5. SSSR BEIBJTCJLJK UCJN KYRESTE

Bjzdjŋ eljmjz beibjtcjljk ycjn bekem çana tabandь tyrde kyresude. Йlttar ligasьna qatьnasuь. Agressorlardь çana olardьŋ qьnitaucьlarьn əckereleu kollektivtjk qaubpsьzdьq ycjn kyres.

SSSR өzjnjŋ beibjtcjljk ycjn kyresjnde caruacьlьq quatьna, quattь Qьzьl Armiasьna, sovet qaiqьnьŋ saiasi çana morəldьq bjrljgjne, proletariatqa çana bykjl çer çyzjndegj beibjtcjljk jsjn çaqtaucьlarqa syienedj.

Sovet өkmetjnjŋ saiasatь — çalpьqa bjrdei beibjtcjljk ycjn, qalqtardьn təuelsjzdjgj men bostandьqь ycjn, facistjk agressorlarqa çana basqьncьlarqa qarsь tabandь kyrestjŋ saiasatь.

6. EGER ÇAUDЬŊ BATЬLЬ ÇETSE

Bjz çaudь «өzjnjŋ kelgen territoriasьnda» (Vorocilov) qiratamьz Xasan kөlj manьndaqь çapon samurailarьna berjlgen cekesjne tierljk sabaq. Qьzьl tulь I-çeke Armia cekaracьlarьnьn, çaubngerlerjnjn, komandirlerjnjn, saiasi qьzmetcjlerjnjŋ geroizmj.

Bjzdjŋ eljmjzdjŋ tamaca texnikamen çetjle qarulanqan Qьzьl Armiasь, armiaqa qalaqan qaru-çaraqьn bere alatьn quattь өndjrjs kəsjbj bar.

Bjzdjŋ armiamьzdьŋ komandirlerj, saiasi qьzmetcjlerj, çaubngerlerj, sovet qalqьna, Lenin — Stalin partiasьna berjlgendjgj men, otandь ceksjz syiucjljgjmen, ol otan ycjn çantənjn aiamai kyresuge çaubngerljk daibndьqьmen çьmdasqan.

7. ÇANA TABЬSTARQA!

Qol çetkenge mastanbau kerek, çaibaraqattanbau kerek.

«Йlь revolutsianьŋ çьldьqьn meiramdaudьŋ eŋ çaqsь təsjlj — вйl, ol revolutsianьŋ cecjlmegen mjndetterjne nazar audaru» (Lenin).

Trotskicjl-buxarincjl çana basqa facistjk cpiondardьŋ, ziankesterdjŋ, diversanttardьŋ, barlьq qaldьqtarьn tauьp, tamtьqьna deijn qйrtu.

Ziankestjktjn zardaвьn вjr çolata çoiu. Qьraqьlьqtь yzdjksjz arttьru. Qьzьl Armianьn, Soqьs Tenjz Flotьnьn quatьn, eljmjzdjn otan qorqau quatьn kyceitu. Mовilizatsia əzjrljgjnde вolu.

Sotsialistjk çarьstьn çana onьn en çoqarqь formasь---staxanovtьq qozqalьstьn tuьn odan saiьn çoqarь kəteru.

Eljmjzge metaldь, macinalardь, otьndь, ximialьq produktьlardь ystjystjne kөвjrek вeru. Çenjl өndjrjs kəsjвjnjn çiмьsьn ondau, kөpcjljkke qoldь zattardь cьqarudь вolcevikce kyceitu. Stalindjk 7-8 milliard pud astьq ycjn kyreste sotsialistjk dalada çanа tавьstarqa çetu. Qьzьl Armianьn tuьsqan вauьrь transporttьn çiмьsьn вiгьnqьsьnan вeter taq tuinaqtai etu.

Bykjl memlekettjk apparatta sovet intelligentsiasьnьn rəlj men maпьzьn çoqarь kөteru. «Qalq өz intelligentsiasьn sovet çerjnjn вetke cьqar maпьzьndai вaqalaidь» («Pravda»).

Sotsialistjk qiгьlьstьn вarlьq ucaskelerjnde adal nietpen, taza çiмьs jsteu. Өzjmjzdj sovettjn ardaqtь qasiettj azamatь etjp tərвieleu, adamnьn sanasьndaqь kapitalizmnjn sarqьncaqьn typ tamьrьmen çoiu ycjn kyresu, sotsialistjk oвceçitianьn erecesjn çana SSSR azamatьnьn mjndetterjn qasiettep saqtau.

BK(в)P Tarixь kursьnьn — bolcevikter partiasьnьn çana вykjl eljmjzdjn ideialьq өmjrjndegj asa jrj oqiqanьn — maпьzь Marksizmnjn — Leninizmnjn, js çyzjndegj leninizmnjn teoriasьn, Leninnjn — Stalinnjn ülь partiasьnьn tarixьn yirenu.

Bolcevikter partiasьnьn çana sovet өkmetjnjn tənjregjne, qalqtardьn kөsemj Stalin çoldastьn tənjregjne odan saiьn nьq üiьmdasa tyseijk!

Leninnjn — Stalinnjn tuь astьnda çanа tавьstarqa çeteijk.

ƏDEBIET:

V. I. LENIN. Sovet өkmetjnjn ekj çьlь. XXIV tom, 522-530-в.

V. I. LENIN. Өktəвr revolutsiasьnьn tөrt çьldьqьna. XXVII tom, 24. 30 вetter.

I. STALIN. Өktəвr revolutsiasь çana orьs kommunisterjnjn taktikasь. «Leninizm məselelerj», 71 — 101 вetter.

I. STALIN. Өktəвr revolutsiasьnьn qalqaralьq sipatь. Sonda, 203 — 209 вetter.

I. STALIN. SSR Soiuzь Konstitutsiasьnьn proektьsь turalь. Sovetterdjn Bykjl soiuzdьq Tөtence VIII siezjnde 1936 çьlqь 25 noiaвrde çasaqan вaiandamasь. Partizdat. 1936.

I. STALIN. Partia çiмьsьnьn kemcjljkterj çana trotskistjk çana вasqa ekjçyzdjlerdj çoiu caralarь turalь. BK(в)P nьn Ortalьq Komitetjnjn Plenumjnde 1937 çьlqь 3 — 5 marttа çasaqan вaiandamasь men qorьtьndь sөzj. Gospolitizdat. 1938.

I. STALIN. Məskeu qalasьndaqь Stalin sailau өkrjgjndegj sailaucьlardьn 1937 çьlqь 11 dekaвr kynj Ylken teatrda bolqan sailau aldьndaqь çiьlьsьnda sөilegen sөzj. Partizdat. 1937.

IVANOV çoldastьn qatь çana Stalin çoldastьn çauaвь. Partizdat. 1938.

Sovettj Sotsialistjk Respuвlikalar Soiuzьnьn Konstitutsiasь (Negjzgj Zanь). Partizdat. 1938.

Bykjl Soiuzdьq Kommunist (вolcevikter partiasьnьn tarixь. Qьsqaca kurs. Redaksiasьn вasqarqan BK(в)P Ortalьq Komitetjnjn Komissiasь. BK(в)P Ortalьq Komitetj ünatqan. VII çəne XII taraular. Gospolitizdat. 1938.

V. M. MOLOTOV. Өktəвr revolutsiasьnьn çiьrma çьldьqьna. Ylken teatrda вolqan saltanattь məçiljste

1937 çьlqь 6 noiaвrde çasaqan ba-iandamasь. Partizdat. 1937.

M. I. KALININ. Sovet өkmetj en-вekcjlerge ne вerdj. Partizdat. 1937.

Bjzdjn otanьmьz. Redaksiasьn вasqarqan N. Baranski men P. Pospelov. 3 вasьiuь, Gospolitizdat. 1938.

SSSR çana kapitalizm elderj. Redaksiasьn вasqarqan L. Mexlis, E. Varga men V. Karpinski. 2 вasьluь, Gospolitizdat. 1938.

Litvinovtьn йlttar ligasьnьn soңqь sessiasьnda sөilegen sөzderj .22—24 çana 30 sentөвrdegj «Pravda».

Qazaq respublikasьna 18 çьl

Ə. Qazaqbaev

Qazaq SSR Ülь Sovetj Prezidiumьnьn Predsedatelj

«...Өtken zamandь eske tysjremjn. Bül zaman terең bjr cьңьrau edj, ol cьңьraudьң ystjnde kynnjң kөzjn çauьp, bült qozqalьp, tüman çьlçьp çyr edj.

Osь cьңьraudьң jcjnde men dyniege keljp, 70 çьl boiь kynnjң kөzjn kөruge talpьndьm, emjn-erkjn tьnьs alьp, bar dausьmmen ən cьrqauqa talpьndьm. Men əbden qalçьrap, maqsatqa çetuge өrmelep, kyn nүrьna ən cьrqai bastaqanьmda, menjң aldьmnan kese kөldenең molda cьqtь. Ol maqan batasьn berdj de... sol batasьmen menj cьңьrauqa qaita qүlattь.

Men kyc çinap alьp, taqь da өrge cьqa bastadьm, bjraq menjң aldьmnan kese kөldenең endj bolьstьq starcina cьqtь. Ol, qolьna eskj cьnar üstap, maqan qolьn üsьndь... onьң qolьnda өtkjr pьcaq bar eken. Men, əlsjregen qolьmdь çaralap alьp, qaitadan cьңьrauqa kettjm.

Aqьrqь kycterjmnen airьla tүrsam da men tjk өrge qarai өrlei berdjm. Patcanьn gubernatorь çana onьң tөңjregjndegj bailar, sudialar, moldalar, ylken tөreler, çoqarьdan menj kөrjp, əbjgerlendj, menjң өmjrjmdj, «qorqamaq» bolьp, maqan arqan tastadь. Arqannьң ücь jlmek eken Arqannьң jlmegj moinьmnan jljp aldь, tamьr-tamьrьmnan qan çosьdь. Men qandь qolьmmen arqanqa çarmasьp, arqandь tjsjmmen qьrqьp, cьңьrauqa qaita qүladьm. Sөitjp 70 çьl өttj...»

Qazaqьstannьң qart aqьnь, ordendь Çambьl өzjnjң өmjrj turalь osьlai 'deidj. Onьң bül sөzderjnde ülь qazaq qalqьnьң tүrmьsь, kөrgen azabь, çyrgjzgen kyresj turalь accь cьndьq aitьlqan. Qasьrlar өtjp çattь. Qazaqtьң çerj məngj өlj çer qүmdь-cөldj çer bolьp çata berdj. Pravosьz qazaq qalqь kolonizatorlardьң, bailardьң, bilerdjң, moldalardьң büqauьnda zəbjr cektj.

Aqьn Çambьl bьlai deidj:

«...Əbden əlsjrep, qalçьraqan maqan ekj alьp batьr — Lenin men Stalin atalьq qamqorlьq pen qolьn sozdь. Men cьңьraudan cьqьp, tamaca gylderdj, çүpar ijstj cөpterdj, vijr-vijr maldь, səulettj kijz yilerdj kөrdjm. Men naqьz kyndj kөrjp, taudьң asьl tasьndai, taza auamen dem aldьm».

Qazaq qalqь orьs tuьsqandarьmen bjrjgjp, Lenin — Stalin partiasьnьң bascьlьqьna erjp, өzjnjң tuqan çerjnen өzjn ezucjlerdj quьp cьqqanьnda, ol bostandьq kynjn kөrdj, qart Çambьl osь bostandьq kynjn çьr qьladь.

Azamat soqьsьnьң dybjrj bykjl elge estjljp çattь. Qazaqьstannьң batьsьnda, Orьnbor, Torqai dalalarьnda, Qostanaida, Petropavlda, Semeide qalq Kolcaktьң, Dutovtьң, Annenkovtьң çaubz qoldarьna qarsь, alaordacьl bandalarqa qarsь, basqa da aqtardьң azqьndarьna qarsь çan aiamai kyresjp çattь.

Osьndai qiьn-qьstau uaqьtta, qazaq qalqьnьn daqdьrьn, onьn qamьn adam вalasьnьn asqan ïlь вatьrlarь Lenin men Stalin oiladь. Oi ekeuj: kontrrevolutsia men interventsiaqa qarsь kyreske вərjmjz tygel attanaiьq! degen ïran kөterdj. Olardьn вïl ïranьn aul-auldar, qьrdaqь kөcpendjler jljp əketjp, yn qostь.

Qazaq qalqь sovet çerjn tazartu çolьndaqь kyresterde qanьn moi tөktj, onьn вïl mol tөkken qanь orьs pen qazaqtьn tuьsqandьq qasiettj odaqьn вïrьnqьdan da вerjk nьqaita tystj.

1919 çьlqь yieldjn 10 da V. I. Lenin Qьrqьz өlkesjn вasqaru çөnjndegj Revolutsialьq komitet turalь uaqьtca ereçege qol qoidь. 1920 çьlь aqïstьn 26 kynj Bykjlreseiljk Ortalьq Atqaru Komitetj çana RSFSR Qalq Komissarlarь Sovetj Qьrqьzdьn Avtonomialь Sovettjk Sotsialistjk Respuвlikasьn qïru turalь dekret çarialadь. Вïl dekretke V. I. Lenin men M. I. Kalinin qoi qoidь.

Al, 1920 çьlqь өktəвrdjn 4 de QASSR Sovetterjnjn Orьnborda вolqan qïrьltai çiьlьsьna azat qazaq qalqьnьn 242 өkjlj çinaldь.

Siez «Enвekcj qьrqьz qalqь pravolarьnьn deklaratsiasьn» çasap, sovetter eljnjn вarlьq qalqtarьna yndeu çazdь, вïl yndeude вьlai dedj:

«...Өzjnjn səulettj вolacaqь ycjn, вarlьq ezjlgenderdj, tendjk timegenderdj azat etu ycjn qьrqьz qalqь Sovettjk Resei Federatsiasьnьn qïrmettj qatarьna qosьlьp, ol federatsianьn вasqa mycelerjmen вjrge, вjzdjn ortaq çaudь tezjrek çenu çolьnda вarlьq kycjn çïmsauqa tijs».

Osь tarixi kynnen вerj qarai Qazaq respuвlikasьnьn çenjmpazdьq çolь вastaldь, onьn өndjrucj kycterjnjn qaulap өrkendeujnjn, qazaq qalqь mədenietjnjn gyldenujnjn çolь вastaldь.

Qazaq çerjnjn asьl вailьqtarьn вolcevikter qana aca вjldj. Bolcevikter, Qazaqьstannьn — mьstь, qorqasьndь, sinktj, kөmjrlj ei ekenjn вjldj.

Çezqazqan men Qonьrattьn çer çyzjndegj en jrj mьs kenj ekenj, Emвadaqь munai zapasь Bakudan keijn ekjncj orьn alatьnь, Qaraqandь çerjnde 500 milliard tonnadan artьq kөmjr вar ekenj sonda qana məljm вoldь.

Osь вailьqtardьn вarlьqь Stalin çoldastьn initsiativasь men, onьn, nïsqauьmen, sotsialistjk өndjrjs kəsjвjnjn danqtь komandarmdarь Sergo Ordçonikidzenjn, V. V. Kuiвьcevtjn, L. M. Kaganovictjn kөmegjmen tавьlьp zertteldj.

Osьndai tausьlmas zor вailьqtar Stalin çoldastьn SSSR dь industrialandьru çөnjndegj danalьq planьn Qazaqьstanda çyzege asьra вastauqa mymkjndjk tuqьzdь.

Qazaq respuвlikasь өmjr syrujnjn alqacqь çьldarьnda aq өndjrjs kəsjвjnjn jrj ortalьqtarь salьna вastadь. Emвa men Ridderde qïrьlьs çïmьsь orasan өrjstetjldj. Az uaqьttьn jcjnde Qarsaqpaidьn mьs kompinatьnьn qïrьlьsь aiaqtaldь. Qaraqandь вykjlsoiuzdьq ycjncj kocegarka вolьp aldь. Cjmkentte ylken qorqasьn zavodь salьndь. Kaspidjn çaqalarьnda вolcevikter ylken konservj kompinatьn saldь.

Вïdan 10 çьl вïrьn aqьlcьnnьn өndjrjs kəsjвjnjn iesj Urkvart Qonьrat rudasь turalь qaвar alьp, вïl kendj oqan konsessiaqa вerudj sïradь.

«Endj 50 çьlsьz, tjptj 100 çьlsьz sjzder вïl çerdj вərj вjr paidalana вastamaisьzdar», dedj ol.

50 çьl da emes, tjptj 20 çьl da emes, stalindjk вjrjncj вes çьldьqtьn jcjnde aq qïlazьqan Balqactьn çaqalarьnda, aqьlcьn zavod ielerjnjn «çərdemjnsjz aq» alьp mьs kompinatь salьndь.

Qazaqьstannьn qïndь ceksjz dalalarьn temjr çoldar kesjp өttj. Qazaqьstan вolcevikterj 18 çьldьn jcjnde 5000 kilometr temjr çol saldь. Вïl temjr çoldardьn вoiьmen maqta, astьq, mьs, kөmjr, aqac, munai tasьqan ecolondar ərlj-вerlj өtjp çatьr.

Qazaqtьn dalasь ïlan вaitaq keң, вai dala. Вïl dala milliondaqan yijr-yijr maldь azьqtandьrdь. Вjr

kezde bailardьң biljgjnde bolqan cйrailь mal çaiblьmdarь, san mьң mal kəzjr kolxozdar men kolxozcьlardьң mencjgjnde. Bйrьn bьtьranqь, kөcpelj caruacьlьqtar endj kolxozqa bjrjktj. Kolxozben bjrge qazaq aulьna molcьlьq, auqattь, mədeniettj tйrmьs keldj.

Kəzjr Qazaqьstanda 8 mьңqa çuьq kolxoz bar. Bйl kolxozqa respublikanьң barlьq carualarьnьң 97,5 protsentj bjrjgjp otьr.

Sovet өkmetj Qazaqьstannьң kolxozdarьn aldьnqь qatardaqь quattь texnika men qarulandьrdь. Bйrьn aqac soqamen çьrtьlqan çerlerdj kəzjr 29500 traktor çьrtьp çyr, moi cьqqan egjndj çinap, kolxozdьң igjljktj egjnjnjң arasьnda 8 mьң kombain çйmьs jstep çyr. Respublikada 300 den asa macina-traktor stansialarь bar. Aul caruacьlьqьn mexanizatsialau dəreçesj çaqьnan Qazaqьstan SSSR da aldьnqь qatarlь orьndardьң bjrjnde.

Osь 18 çьldьң jcjnde Qazaqьstan dalalarьnda çaңadan 2 million gektarqa çuьq tьң çer çьrtьldь. Bidaidьң egjs kөlemj bjr million gektar arttь, maqta revolutsiaqa deijngj mөlcerden 8 ese artьq egjledj. Bйdan bes çьl bйrьn, Qazaqьstanda bйrьn bolmaqan çaңa egjs — qant qьzьlcasь salьna bastadь, al өtken çьldьң jcjnde kөp kolxozdar gektarьnan 400-500 sentner qant qьzьlcasьn aldь.

Kolxoz malь çьl saiьn kөbeijp, kyilenude. Qazaqьstannьң çalpь mal basь өtken 4 çьldьң jcjnde qana ekj eseden asa өstj. Kolxozdardьң tovarlь fermalarьnьң sanь osь uaqьttьң jcjnde 3831 den 11135 ke deijn çettj.

Sovxozdarda çьl saiьn çyz mьңdaqan gektar egjn salьnadь, sovxozdardьң çailauьnda çьl saiьn mьңmьңdaqan mal çaiьladь.

Kolxozdardьң, mal basьnьң, MTS tardьң, sovxozdardьң, fermalardьң өsujmen qatar kolxozcьlardьң əl-auqat kyij de arttь. Kəzjr bjzde onondaqan millioner kolxozdar bar. Kolxozcьlar eңbek kynjne çyzdegen, mьңdaqan pud astьq aluda.

Bйrьnqь Qazaqьstannьң qalqь oqi - çaza bjlmeitjn. Moldalar men icandar qana qйrannьң sөzderjn arabcalap ijr-cijr qьlьp çazatьn, olar osь arqьlь qazaq qalqьn өtjrjktjn, aldaudьң qйrsauьna tysjrmek bolatьn.

Өktəbr qalqtьң tvorcestvolьq kycjn bөgegen bйqaudь bйzdь. Өktəbr mьңdaqan tamaca talanttardь çarьqqa cьqardь, olar qazaqtьң iskusstvosь men өnjьmьn Soiuzdaqь basqa respublikalardьң qatarьndaqь orьnqa cьqardь. Qazaq mədenietjnjң maidanьndaqь tabьstardь lenindjk-stalindjk йlt saiasatьnьң dйrьs çyrgjzjluj qamtamasьz ettj.

Millionnan asa mektep balalarь, sonьң jcjnde 417 mьң qazaq balalarь kəzjr 8 mьң mektepte oqьp çyr, olar bйrьn çarьq səulesjz өmjrde mйqtaçdьq kөrgen bolatьn, өmjrjn qaraңqьlьqta өksumen өtkjzgen bolatьn. Olarqa arnalьp kəzjr qazaq tjljnde 3 millionnan asa oqu kjtabь cьqarьldь. Qazaq qalqьnьң 77 protsentj sauattь boldь.

Eldjң өz oqьmьstьlarь өsude. 20 mьңqa çuьq qazaq studentterj respublikanьң çoqarь dəreçelj oqu orьndarьnda, texnikumdarьnda oqьp çyr.

Revolutsiaqa deijn sauattь qazaqtьң «oqitьnь» çalqьz qйran bolatьn. Kəzjr qalq çer çyzj ədebietjnjң en çaqsь cьqarmalarьn өzjnjң ana tjljnde oquqa mymkjndjk aldь. Puckin, Gogөl, Gөrki, Cekspir çyz mьndaqan qazaqtarqa tysjnjktj boldь.

Qazaqtьң mandai aldь ədebietcjlerj Markstjң, Engelstjң, Leninnjң, Stalinnjң cьqarmalarьn qazaq tjljne audarьp çyr.

Qazaq tjljnde 137 gazet cьqarьladь.

Saxnada, kolxoz-sovxoz dalasьnda, qьlьmi laboratorialarda çaңa adamdar, bolcevikce cьndalqan adamdar cьqьp çatьr. Ataqqa bөlengen olardьң esjmderj bykjl Sovetter Soiuzьna çaiьlьda.

SSSR dьң qalq artiskasь, ordendь Kyləc Baiseitova turalь kjm estjmegen?

Qaraqandьnьң ataqtь caxtөrj Tysjp Kyzembaevtьң esjmjn kjm bjlmeidj?

Qant qьzьlcasьn egucj NЙripa Dosqoçanovanьn tamaca tavьstarьna kjm quanвaidь?

Carвaqtь MTS nьn ataqtь kombainerj, Qazaq SSR Йlь Sovetjnjn deputatь Kotok çoldas turalь kjm estjmegen?

Sauьncь Saliqa Onqarвacvanьn rekordtarь kjmnjn esjnen cьqadь?

Вйlardьn вərj — qazaq qalqьnьn вel вalalarь, Lenin — Stalin partiasьnan tərвie alqandar.

Qalqtьn quanьctь, вaqьttь tйrmьs ornatu pravosь dəujrjmjzdjn asa йlь dokumentterjnde — SSSR dьn Stalindjk Konstitutsiasьnda çana Qazaqtьn Sovettjk Soiuzdьq Respuвlikasьnьn Konstitutsiasьnda çazьlqan.

Qazaq qalqь Konstitutsianь çasaucь Йlь Stalinge syijspencjljgjn çyregjnde saqtaidь. Qazaq qalqь partiaqa çana svijktj kөsemge вerjlgendjgjn, SSSR Йlь Sovetj men Qazaq SSR Йlь Sovetjnjn sailaularьnda kommunister men partiada çoqtardьn çenjlmeitjn вlogьnьn kandidattarьna daus вerujmen kөrsetjp өttj.

Өz respuвlikasьnьn er çetujne qazaq qalqь Lenin — Stalin tuьnьn tөnjregjne вйrьn вolьp kөrmegen dəreçede toptalьp keljp otьr. Вйl 18 çьldьn jcjnde qazaq qalqьnьn вaqьttь tйrmьs ornatu çolьna çeksйrьn trotskicjl-вuxarincjl çauьzdar, satьlqan йltcьl facister — facistjk razvedkalardьn agentterj talai ret вөget çasamaqcь вoldь. Bjraq qalq qьraqь cekisterdjn kөmegjne syienjp, predateIderdj qazaq çerjujn вetjnen qйrtьp, çoiьp çjвerdj.

Qazaq qalqьnьn вaqьtь çan aiamai çyrgjzgen йzaq kyreste çenjp alьndь. Onьn вйl вaqъtьn eckjm ec uaqьtta tartьp ala almaidь.

Qai kynj вolsa da, qai saqatta вolsa da, qazaq qalqьnьn йlь men qьzь partiamьzdьn вjrjncj caqьruь вoiьnca qolьna qaru alьp өzjnjn respuвlikasьn, өzjnjn sotsialistjk otanьn qorqauqa attanadь.

Komsomoldьn çiьrma çьldѣoɳь

Bykjlsoiuzdьq lenincjl kommunistjk çastar soiuzьnьn йiьmdasqanьna вiьl çiьrma çьl toladь. Kommunistjk çastar soiuzьnьn qйгьluьn js çyzjne asьrqan komsomoldьn вjrjncj siezj 1918 çьlь ɵktəвrdjn 29 nan noiaвrdjn 4 ne deijn Məskeude boldь. Вйl siezdjn caqьгьluьna bolcevik partiasьnьn çastar arasьnda zor йiьmdastьru çana propaganda çйmьsьn çyrgjzuj men çastardь revolutsia çolьndaqь kyreske вelsendj tyrde qatьstьruь sevep boldь.

Bolcevik partiasь çana onьn йlь kɵsemderj Lenin men Stalin enвekcj çastarqa revolutsialьq tərвie вeru məselesjne ynemj zor nazar audarьp keldj. Ɵktəвr revolutsiasьnьn qarsanьndaqь kynder de „Pravda“ gazetj çastar arasьnda onьn йiьmdastьru məselelerjn talqьqa sala otьrьp, ken tyrde propaganda çana ygjt çйmьsьn çyrgjzdj. Çastar qozqalьsьn menгerjp alьp, onь eljmjzdjn saiasi tjrcjljgjnen qol yzdjrmekcj вolqan mencevikterdjn əreketjn partia dəl kezjnde talqandap qirattь.

Çergjljktj partia йiьmdarьnьn çərdemj çana initsiativasь вoiьnca Leningrad pen Məskeude 1917 çьlь martaprel ailarьnan вastap çйmьscь çastarьnьn вjrjncj soiuzdarь qйгьldь. Çastar йiьmьnьn sanь вasqa ɵndjrjs kəsjp ortalьqtarьnda da tez ɵstj.

Stalin çoldastьn qolma qol вascьlьqьmen ɵtken partianьn VI siezj qйraldь kɵterjljs çasauqa, sotsialistjk revolutsia çasauqa partianь çйmьldьrdь. Вйl siez Lenin—Stalin komsomolьn qйru çana ɵrkendetu çɵnjnde asa manьzdь rɵl atqarqan qaulь qaвьldadь. Siezdjn rezoliutsiasьnda вьlai dep çazьldь:

„Sonьmen qatar proletariat partiasь, çalpь çйmьscь qozqalьsь ycjn çйmьscь çastarьnьn qandai zor manьzь вarlьqьn çaqsь tysjnedj.

Sondьqtan siez, partia йiьmdarь çergjljktj orьndarda çastardь йiьmdastьru jsjne erekce nazar audarularь qaçet dep sanaidь... Dəl osь kezde, çйmьscь tавьnьn kyresj tura sotsializm ycjn kyresu fazasьna kɵcjp tйrqan uaqьtta siez, çйmьscь çastarьnьn taptьq sotsialistjk йiьmdarьn (qйruqa) çərdemdesudj momenttjn kezek kyttjrmeitjn mjndetj dep sanaidь çana вйl çйmьsqa mymkjn bolqanca zor kɵnjl вɵludj partia йiьmdarьna mjndetteidj“ („BK(в)P Rezoliutsialarь“, I-вɵljgj, 268-вet).

Partianьn VI siezjnjn qaulьlarьna syienjp çastar soiuzdarь ɵzderjnjn çйmьstarьn вarqan saiьn ɵrjstete tystj. Eljmjzde revolutsialьq qozqalьstьn ɵsujmen qatar çйmьscьlardьn ças вuьndarьnьn da вelsendjljgj arta вerdj.

V. I. Lenin 1917 çьlь ɵktəвrdegj qйraldь kɵterjljstjn planьn вelgjlei otьrьp mьnadai mjndet qoldь:

„En çau çyrek elementterdj (вjzdjn „udarnikterdj“, çйmьscь çastardь, çana sondai-aq aldьnqь qatardaqь matrostardь ɵz aldьna вɵlektep ьqcam otrətter qйrьp, oiardьn barlьq ɵte kerektj punkttardь aluqa çana da çer-çerdjn вərjnde, вarlьq manьzdь qimьldarqa qatьnastьru..“ (Lenin—Stalin, tandamalь cьqarma-

lar, qazaqcasьnьң 301-betjnde iaki V. I. Lenin cьқarmalarьnьң çinaқь, XXI tom. 320-bet).

Bиl mjndettj çӛmьscь çastar adal atqardь. Өktəbr revolutsiasь kezjnde Qьzьl Gvardianьң qatarь kөbjnese ças proletarlarmen tolьqtandьrьldь. Sotsialistjk revolutsianьң çeңuj ycjn çastar kyrestjң barlьq asa maңьzdь ucaskelerjnde erekce erljkpen kyrestj.

Əsjrese sotsialistjk Ilь өktəbr revolutsiasь çeңgennen keijn çastar qozqalьsь qӛlac sermep өrkendedj. Çastar ӛiьmь eljmjzdjң kөp qalalarьnda qӛrьldь çana onьң sanь derevnede de өse berdj.

RKÇS nьң I siezjne 22100 ӛiьmdasqan çastardan 176 delegat keldj. Bӛl siez çastar qozqalьsьn saiasi çana ӛiьmdastьru çөnjnen qalьptandьrьp, Reseiljk kommunistjk çastar soiuzьn qӛrdь çana çastar arasьnda kommunizmnjң ideialarьn taratьp, olardь Sovet eljnjң belsendj qӛrьlьsccьsь etjp qatьstьrudь RKÇS nьң maqsatь etjp qoidь.

Komsomoldьң I siezjnjң çӛmьsь bolcevik partiasьnьң bascьlьqьmen çyrgjzjldj. Siez delegattarь çastar soiuzьnьң mjndetterj turaiь V. I. Leninmen əngjmelestj. Siez aiaqtalqannan keijn Partianьң Ortalьq Komitetj barlьq partia ӛiьmdarьna qat çazdь, RKÇS çӛmьstь keң tyrde çyrgjzjp, tabьsqa çetetjndei boluь ycjn çastardьң çjgerlj talabьn bӛzbai barlьq kyctj salьp çərdemdesuge olardь mjndettedj.

Partianьң çastar ӛiьmьna konkrettj çana tьңqьlьqtь bascьlьq çasauь komsomoldьң tabьstь tyrde өsujne onьң qatarьna çastardьң çaqsь bөljgjn tartuqa kepjl boldь.

* * *

Ças Sovet respublikasьn aqgvardia bandьlarь men cet el interventterjnjң cabuьlьnan qorqau çөnjnde komsomol aita qalarlьqtai aibьndь rөl atqardь. 1919 çьldьң qaharlь kynderjnde, bjzdjң sotsialistjk otanьmьzdь blokadanьң ottь qorcauь çan çaqtan ainaldьrьp qьspaqqa alqanda Kolcakka qarsь cьqьs maidanqa çjberu ycjn komsomoletsterdjң bykjl reseiljk mobilizatsiasь bjrjncj ret çyrgjzjldj. Yc mьң komsomolets Өktəbr çeңjsterjn çantənj men qorqauqa attandь.

Komsomoletsterdjң Bykjlreseiljk ekjncj mobilizatsiasь ontystjk maidanqa 10 mьң adam berdj. Pilsudskige qarsь ycjncj mobilizatsia batьs maidanqa 3 mьң adam berdj.

Bykjlreseiljk yc mobilizatsiadan basqa tam-tӛmdaqan bjrqatar mobilizatsialarda ӛtkjzjldj. Komsomoldьң çeke ӛiьmdarь tygeljmen maidanqa kettj. On mьңdaqan komsomoletster ӛzjnjң sotsialistjk otanьn erljk pen qorqap barlьq maidandarda kyrestj. Lenin—Stalin komsomolь azamat soqьsьnьң qьzu maidanьnda, interventterdj talqandap qiratu ycjn eljmjzdjң barlьq kycjn asa ӛlь kyreske çӛmьldьrьp otьrqan çaqdaida mjne osьlai cьңdalьp, cьnьqtь.

Sovet ykmetj komsomoldьң azamat soqьsь dəujrjndegj erljk çӛmьsьn sjңjrgen eңbegjne sai baqaladь. Azamat soqьsь dəujrjnde 1919—1920-çьldarь maidanda sjңjrgen çauьnger ljk eңbegj ycjn Lenin—Stalin komsomolьna nagradqa Qьzьl tu ordenь berjldj.

Kөp ӛzamaiaq, azamat soqьsь bjter qarsaңda, 1920 çьlь өktəbrde RKÇS nьң III siezj boldь. I çana III siezderdjң arasьndaqь dəujrde komsomol mycelerj 400 mьңqa deijn өstj. Bӛl siez kommunistjk çastar qozqalьsьnьң bӛdan bьlaida өrkendeuj çөnjnde zor maңьzdь boldь. III siezde V.I. Lenin sөz sөilep komsomoldьң aldьnda tӛrqan bastь mjndetterdj formulaladь. Vladimir Ilic bьlai dep kөrsettj:

„... Çalpь çastardьn, qalsa kommunistjk çastar soiuzdarьnьң çana basqa tyrlj ӛiьmdardьn mjndetterjn bjr sөzben: mjndet yirenudeoquda, dep aitьp beruge bolar edj". (V.I. Lenin taңdamalь cьqarmalar, II tom, qazaqcasьnьң 496-betjnde).

Odan keijn Ilic bьlai dep atap aittь:

„Çastar soiuzьna mvce bolu—barlьq çӛmьsьn, barlьq kycjn ortaq jske çӛmsaitьn bolьp jsteu degen sөz. Mjne, kommunistjk tərbie degen osь. Ças çjgjt, ia qьz tek osьndai çӛmьsta qana naqьz kommunis-

ke ainaladь. Osь çïmьstarьmen praktikalьq tabьstarqa çete вjlse qana olar kommunist вolьp cьqadь" (Bïda sonda, 509-вet).

V.I. Leninnjq вïl sөzj Lenin komsomolьnьq вykjl өmjrj men çïmьsьnda kəzjrde de məngj өcpeitjn nïsqau вolьp otьr.

III siezde komsomol icjndegj anarxo-sindikalistjk uklon (Dunaevski toвь) men (,,tapcьldar" dep atalqan) Ukraina oppozitsiasь typkjljktj talqandalьp qiratьldь. ,,Tapcьldar" oqucь castardь çana çalpь alqanda sovettjq ças intelligentsiasьn soiuzqa aludь toqtatu kerek, qala men derevnede komsomolmen qatar çïmьscь çana carua çastarьnьq partia emes kollektivterjn qïru kerek dep ïsьndь.

* * *

Azamat soqьsь вjttj. Qьzьl Armia вykjl sovet qalqьnьq qoldauь arqasьnda вarlьq maidandarda aita qalarlьqtai çenjp cьqtь.

Partianьq X siezj V.I. Leninnjq вaiandamasь вoiьnca ekonomikalьq çana saiasatqa kөcu turalь rezoliutsia qabьldadь. Siez, partia jcjndegj anarxo-sindikalistjk uklondь („çïmьscь oppozitsiasьn") talqandap qirattь, profsoiuz məselesj çөnjndegj trotskistjk platformanь əckereledj çana partianьq вjrljgjn saqtau turalь rezoliutsia qabьldadь.

Partianьq X siezj çastar arasьndaqь çïmьsqa zor kөnjl вөldj. Siezdjq partia qïrьlьsь turalь qabьldaqan rezoliutsiasьnda komsomoldь partia tïrmьsьna, sondai aq sovet çana caruacьlьqqïrьlьsьna tartudьq maqьzdьlьqь atap kөrsetjlgen. Siez, profsoiuz çөnjndegj вaiandama вoiьnca profsoiuzdьq barlьq вuьndarьna komsomol өkjlderjn tartu qaçet dep sanap, profsoiuzdardьq kynвe-kyngj çïmьsьna çastardьq qatьsuьn kyceitu kerek dep kөrsettj.

Partia men komsomol tьqьz bailanьs çasap, вjrlesjp çïmьs jsteu turalь qabьldaqan partianьq X siezjnjq qaulьlarьn çyzege asьru retjnde RKP men RKÇS arasьnda çaqьndasu cetj kyndjgj өtkjzjldj. Bïl çetjljktjq kөzdegen mjndetj mьnau edj:

„RKP men RKÇS arasьnda вjte qainasqan вerjk bailanьs ornatu, soiuzqa partia tarapьnan ideialьq çana materialdьq çərdem ïlьmdastьru, RKÇS ïlьmdarьnьq çïmьsьna RKP ïlьmdarьnьq js çyzjndegj çauapkercjljgjn çyzege asьru" („BK(в)P rezoliutsialarь" I-вөljgj, 452 вet).

Eljmjzdjq ekonomikalьq çaqa saiasatqa kөcujne bailanьstь komsomol aldьnda өz qatarьn ïlьmdastьru çaqьnan nьqaitu çana onь çaqa çaqdalda çïmьs jsteuge ikemdeu məselelerj вarьnca ken tyrde qoiьldь. Bïl çөnde çastardьq enвegj, tïrmьsь çana вjljm alu məselelerj вastь mjndet вoldь.

Bjraq, soiuz çaqa çaqdaiqa səikes lezde qaita qïrьlьp kete almadь. Komsomol tycelerjnjq sanь 1921 çьlqь 415 mьqnan 1922 çьldьq aqьrьnda 260 mьqqa deijn tysjp kenet kemjdj. Sonьmen qatar RKÇS nьq çïmьscь çastar arasьndaqь ьqpalь вəsendedj.

Mjne sondьqtan komsomol turalь məsele 1922 çьlь aprelde вoiqan partianьq XI siezjnjq çïmьsьnda ylken orьn aldь. Bïl siezde Lenin partianьq aldьna mьnadai mjndet qoidь—qalq caruacьlьqьndaqь kapitalistjk elementterdj çoiu ycjn, çïmьscь tabьnьq enвekcj carua men odaqьn nьqaitu ycjn, sotsialistjk өndjrjs kəsjвj men aul caruacьlьqь arasьndaqь smickanь ïlьmdastьru ycjn kyrestj өrjstetu kerek.

Partianьq XI siezj RKÇS turalь məsele çөnjnde soluzdьq çïmьsьn qaita qïru turalь aiqьn çol kөrsetjp, naqtьlь nïsqau вerdj. Siezdjq qaulьsьnda вïl turalь вьlai deljngen:

,,RKÇS, kommunistjk tərвic beretjn вïqaralьq ïlьm вola tïrьp, partia ycjn çïmьscь çana carua çastarьnьq qalьq sloiьna kommunistjk ьqpal çyrgjzjp, əser etetjn quattь qïral. Sonьmen вjrge RKÇS, өz qatarьnda çïmьscь çastardьq eq sanalь, revolutsiacьl вөljgjn tərвielei otьrьp, revolutsialьq təçribelj çïmьsqa əzjrlenjp soiuz arqьlь partiaqa kjretjn proletariattьq өte вelsendj prosloikasь—çïmьscь çastarь-

nьn esevjnen partia qatarьnьn taza çana yzdjksjz esujn partiaqa qamtamasьz etedj" („Bk(v)P rezoliutsialarь" vjrjncj vөljgj, 452-vet).

Partianьn XI siezj „qьzьl əskerlerden vasqa 20 çasqa deijngj varibq çastar partiaqa tek RKÇS arqьib qana kjredj" dep velgjledj. Sondai aq siez, endjrjs orьndarьnda çetkjncek-çimьsscьlardьn norməldь protsentjn saqtau turalь, olardьn enbegjn ərçaqьnan qorqau ycjn qaçet volqan çaqqdailar çasau turalь, çimьscь çastardьn enbegjn, olardь yiretu çana mamandьqьn arttьru maqsatьna vaqьndьrьp qaita qiru turalь qaulь qavьldadь.

Çastar arasьnda ьqpal çyrgjzudj kөzdegen ösaq vurçuaziacьl stixianьn vyldjrgjc əreketj men kontrrevolutsiacьl çasьrьn toptardьn qam çasauь, çau elementterge qarsь vatьl kyres çyrgjzudj çana çastardьn tjlegjne sai mədeniettj saiasi çimьstь çjgerlj tyrde çyrgjzudj komsomoldan tabandьlьqpen talap ettj. Partianьn XI siezjnjn qaulьlarьmen qiraldanqan komsomol partia iiьmdarьnьn vascьlьqь arqasьnda çimьsьn ondadь, өz qatarьna on mьndaqan çana myceler tarttь, өzjnjn proletarlьq iitqьsьn nьqaittь.

Soiuz mycelerjnjn çartьsь derljk mөsəlөlөrinь komsomol aldьnda çana mjnçazvetter qoldь. Komsomol iiьmdarьnьn gjzjlcjn aktiv tərvieleu jsjne, çastar araçastьnda viqaralьq saiasi çana mədeniet lьq ämьsьn kең tyrde çyrgjzu jsjne vinьnmiqьdanda kөvjrek çimьidьru kerek voldь. 1922 çьlь Öktəvrde volqan RKÇS nьn V siezj osь məselelerdj talqьlap cecumen cьqьldandь. Siezdjn kyn tərtjvjne—ekonomikalьq çana saiasatçaqdaiьnda çastarqa kommunistjk tərvie veru turalь, derevnedegj çimьs turalь çana çimьscь çastardьn vjljmjn kөteru turalь məseleler qoiьldь.

Komsomoldьn V siezj valalardьn kommunistjk qozqalьsьnьn vastaluьna çol salьp, ças pionerler iiьmьnьn qirьluьn jske asьrdь. Osь siezde komsomoldьn Soqьs-Tenjz Flotьna qamqorlьqь da qavьldandь.

Vladimir Ilic RKÇS nьn V siezjne çjvergen qitьqtauьnda vьlai dep çazdь:

„Qьmvattь dostar! Özjm siezge varьp sjzdj qittьqtai almauьma, qattь өkjnemjn. Sjzderdjn V siezdjn çimьsь ər çaqьnan da tavьstь voluьn tjleimjn. Çastar dynie çyzjljk revolutsianьn vidan vьlaiqь momentj pjsjp çetjlgenge deijn alda tirqan mjndettjn dəreçesjne əvden çetjp өrkendei aladь dep, senemjn" (V. I. Lenin, I. V. Stalin. „Çastar turalь" 159-vet).

Vil Leninnjn komsomolqa çazqan aqьrqь qittьqtauь voldь.

Ol dəujrde partia iiьmdarьnьn aldьna „maman çana taptьq sana-sezjmj var çimьscьlardьn, çana da Sovet respublikasьnьn qirьlьsьna myddeles carualardьn kommunistjk çaqa vuьndarьn"[1] daiarlau mjndetj erekce kyrdelj etjljp qoiьldь.

Stalin çoldas partianьn XII siezjne Ortalьq Komitettjn çimьsь turalь çasaqan eseptj vaiandamasьnda partianьn çastar arasьndaqь çimьsьnьn zor maqьzьn atap kөrsettj. Stalin çoldas vaiandamasьnda vьlai dedj:

„...Taptь partia men çalqastьratьn ycjncj orьn,—ol, çastar soiuzь. Bjzdjn partiamьzdь өrkendetu jsjnde çastar soiuzьnьn çana çalpь çastardьn orasan zor maqьzьn dəleldep otьrudьn qaçetj volar meken. Qolьmьzda var sifrlar mьnanь kөrsetedj, өtken çьlь, XI siez qarsaqьnda vjzdjn çastar soiuzьn da 400,000 camalь myce voldь. Odan keijn, 1922 çьldьn orta cenjnde, ciatlar qьsqartьlьp, çastardьn өndjrjstegj taqaiьndь ornь əlj çetkjijktj tyrde çyzege asьrьlьp çetpegen kezde, çastar soiuzь çaqa çaqqdaiqa ikemdeljp jsteu xaljne əlj çetpegen kezde mycelerdjn sanь 200,000 qa deijn kemjdj. Endj kəzjr, əsjrese өtken çьldьn kyzjnen vastap çastar soiuzьnьn orasan kөp өskendjgjn kөrjp otьrmьz: soiuzdьn sostavьndaqь myceler 400,000 nan kem emes. Mиньn eң tamaca çerj—çastar soiuzь eң aldьmen çimьscь çastardьn esevjne өsjp otьr. Onьn өsuj eң aldьmen vjzdjn өndjrjs kəsjvjmjz өrkendep kele çatqan au-

[1] „BK(v)P rezoliutsialarь" I-vөljk, 533-vet.

dandarda bolьp otьr“ V. Stalin. „Komsomol turalь.“ 7-8—bet, „Molodaia gvardia“. 1937 çьl).

Partianьn XII siezj partia ïiьmdarьnьn aldьna çastar arasьndaqь partia çïmьsьnьn kezek kyttruge bolmaitьn mjndetterjn qoidь. Çïmьscь tabьnьn çana buьnьna bizdjn partianьn revolutsialьq kyresjnjn bai tәçribesjn beru jsjne asa manьzdь kөnjl bөljndj. Siezdjn rezoliutsiasьnda bьlai deljngen:

„Partianьn aldьna en aldьmen-çana çastarqa partianьn revolutsialьq kyresjnjn barlьq tәçribesjn berip, onь partianьn өtkendegi өmjrjmen әbden tanьstьru mjndetj qoiьlьp otьr. Çastarda revolutsialьq tәrbie ber[illegible] n, kәzjrgi [illegible]ьnь өzjnjn [illegible]rmьsь çaqdaiьmen tanьstьru [illegible] ekendjgjn eske alьp, olardь tap kyresj men çana kapitalistjk qoqamdaqь qaicьlьqtar men tanьstьru өte manьzdь; sonь men birge çastardь tәrbieleu jsjn qalqaralьq ьntьmaqtьq ruxtь baqьttap çyrgjzu, qalqaralьq çïmьscьlar qozqalьsь turalь informatsianь kyceitu, taqь osьndailar zor manьzdь. Partia saiasi mektepter men saiasi yijrmelerdjn setj çetkjljktj tyrde qïrьlьp, solar arqьlь çastar soiuzьnьn barlьq mycelerj oqьp yirenetjn bolubna өte zer salьp kөnjl bөluj kerek. Komsomol baspa sөzde osь maqsatqa baqьndьrьlьp, oqan partia ïiьmdarь qarçь çana әdebiet kycterjmen çәrdemdesuge nazar audarularь kerek“. („BK(b)P rezoliutsialarь“ I-bөljgj, 533-bet).

Sonь men birge siez, RKÇS aldьna-proletar çana carua әielderj çastarьnьn arasьndaqь çïmьstь-kyceitu mjndetjn qoidь.

Partianьn XII siezjnen keijn BK(b)P Ortalьq Komitetjnjn çanьnda çastar arasьndaqь çïmьs mәselelerj turalь bolqan mәçjljste Stalin çoldas, partianьn rezervj çana qolьndaqь qïralь bolqan komsomoldьn çastar arasьnda kommunistjk ьqpal taratudaqь reljn acьq aiqьn kөrsetjp berdj. „Kommunistjk castar soiuzь,-dedj Stalin çoldas,—rezervj, çïmьscьlar men carualardan cьqqan rezervj, partia sodan өz qatarьn tolьqtandьrьp otьradь. Sonьmen birge ol, өz ьqpalьna çastar bïqarasьn baqьndьratьn qïral, partianьn qolьndaqь qïral“(I.V. Stalin. „Komsomol turalь“, 14-bet, Molodaia gvardia, 1937 çьl).

* *
*

Qalq caruacьlьqьn qalpьna keltjru çolьndaqь kyres çьldarь eljmjzdj ne dәujr tabьstarqa çetkjzdj. Çïmьscьlar men carualardьn saiasi belsendiljgj arttь. Çastar sotsialistjk qïrьlьsqa zor ьnta çjgermen qatьstь.

Alaida byljncjljktjn zardaptarь әljde bolsa çoiьlьp çetken çoq edj. Çeksürьn trotskister caruacьlьq qiьncьlьqtarmen paidalanьp partianьn distsiplinasьn çana birligjn әlsjretpekcj boldь. Trotskister partia apparatьn qïrtpaqcь boldь, partia bïqarasьn partia apparatьna, al çastardь bolcevikterdjn qart kadrlarьna qarama qarsь qoimaqcь boldь. Ober bandit trotski oqucь çastardь өz çaqьna qaratьp almaqcь bolьp, olardьn „partianьn en senjmdj barometrj“ dep atap aldadь.

Partia, çauьz trotskisterdjn qastьq әreketterjne soqqь berjp, Lenindjk-Stalindjk Ortalьq Komitettjn tөnjregjne bïrьnqьdanda berjk toptala tystj. Çastar, kontrrevolutsiacьl trotskizmge qarsь çyrgjzjlgen kyreste, partianьn sara çolь ycjn çyrgjzjlgen kyreste bïrьnqьdanda berjk cьnьqtь.

Kontrrevolutsiacьl trotskizmmen kyresken çaqdaida çastarqa ideia-saiasattьq tәrbie beru mәselelerj, bolcevik partiasьnьn tәçribelerj men traditsialarьn çastardьn mengeru mәselelerj barqan saiьn zor manьzdь bolьp otьrdь. Komsomol partianьn tarixьn onьn programmasьn, strategiasь men taktikasьn, onьn ïiьmdastьru prinsipterjn ynemj oqьp-yirenu jsjn çolqa saluqa tijs boldь. Komsomol aldьna Leninnjn partiaqa qaidьrьp ketken ideialьq mïrasьn mengeru mjndetj qoiьldь. Komsomol partianьn opportunizmge qarsь çyrgjzgen kyresjn bjluge mjndettj, өitkenj, ol osь kyreske өsjp, cьnьqtь.

Kommunist partiasь bastaqan çï-

mьscьlar men carualardьn çan-tənjmen berjljp jstegen çimьsь çemjstij boldь. 1924—1925 çьldarь caruaсьlьq maidanda neler tamaca çaŋa tabьstarqa çettjk. Lenin—Stalin partiasьnьn esietterjn adal atqarucь çastar Sovetter Soiuzьnьn ekonomikalьq kyc-quatьn qalpьna keltjru çolьndaqь kyrestjŋ aldьnqь qatarьnda bardь.

Partianьn eldj industrialandьru çenjndegj ïstaqan baqьtьna kapitalistjk elementter men sotsializmnjŋ barlьq çaularь çantalasьp qarsьlastь. Trotskister men zinovievcjlder komsomoldь partiadan bөljp əketuge əreket çasadь. 1925 çьlь 18—31 dekəbrde bolqan XIV siezge əzjrlenu dəujrjnde trotskicjl-zinovievcjl çauьz banda Leningrad komsomol ïiьmьn partiaqa qarsь kyresu ycjn paidalanbaqcь boldь. Partia men komsomol, komsomoldь partiaqa qarama qarsь qoimaqcь bolqan trotskicjl-zinovievcjl bandanьŋ əreketterjn çoidь.

Partianьŋ XIV siezj zinovievcjl oppozitsianь talqandьp qirattь. Siez, SSSR dь industrialandьru turalь qaulь qabьldadь Siez өzjnjŋ rezoliutsiasьnda bьlai dep çazdь.

„Ekonomikalьq qiгьlьs çөnjnde siez, bjzdjŋ eljmjzde, proletariat diktaturasьnьŋ eljnde sotsialistjk qoqamdь tolьq qiru ycjn qaçet bolqannьŋ bərj“ (Lenin) bar dep tabadь. Siez, SSSR sotsialistjk qiгьlьstьŋ çeŋjp cьquь ycjn kyresudj bjzdjŋ partianьŋ negjzgj mjndetj dep sanaidь“ („BK(b)P rezoliutsialarь“ 2-bөljgj, 491-bet).

1926 çьl aq komsomol qatarьnda soiuzdьŋ 1750 mьŋ mycesj boldь. Komsomoldьŋ VI siezjnen VII siezjne deijngj dəujrde millionnan artьqьraq çaŋa myceler alьndь. Carua çastarьn soiuzqa tartu ana qirlьm arttь.

Komsomoldьŋ VII siezj qarsaŋьnda Stalin çoldas çastar soiuzьnьŋ çimьsь turalь bjr qatar nьsqau berdj. „Komsomolskaia pravda“ redaksiasьnьŋ qoiqan suraqtarьna çauap bere keljp Stalin çoldas bьlai dedj:

„Komsomol forməldьq çaqьnan partialь ïiьm emes. Bjraq oi sonь menen bjrge kommunistjk ïiьm. Bїl, Komsomol resmi çaqьnan çimьscьlar men carualardьŋ partia emes ïiьmь bola otьrьp, sonьmen bjrge bjzdjŋ partianьŋ bascьlьqьmen çimьs jsteuj kerek degen sөz. Bjzdjŋ partiaqa çastardьŋ senjmjn nьqaitu kerek, komsomol jcjndө bjzdjŋ partianьŋ bascьlьqьn qamtamasьz etu kerek,—mjne mjndet osь. Partia bascьlьqьn qamtamasьz etu komsomoldьŋ barlьq çimьsьndaqь eŋ bastь, eŋ maŋьzdь nərse ekenjn komsomoldar esten cьqarmauь kerek. Osьndai bascьlqsьz komsomol өzjnjŋ negjzgj mjndetjn —çimьscь-carua çastarьn proletariat diktaturasь men kommunizm ruxьnda tərbieleu mjndetjn orьndai almaitьnьn komsomoldar esten cьqarmauь kerek“ (Lenin — Stalin, taŋdamalь cьqarmalar, qazaqcasьnьŋ 750-betjnde).

Stalin çoldas osь çauabьnda komsomoldьŋ internatsionaldьq mjndetterj turalь da asa maŋьzdь nьsqau berdj. Stalin çoldas bьlai dedj:

„Internatsionalizm komsomol çimьsьna sjŋetjn negjzgj ideia. Komsomoldьŋ kycj osьnda. Onьŋ qiatь osьnda. Internatsionalizm ruxь komsomoldьŋ boiьna ər daiьm sjŋuj kerek“ (Bьda sonda, 750-bet).

Bjzdjŋ aibьndь komsomol, çastardьŋ Kommunistjk Internatsionalьnьŋ bascь seksiasь bola tьrьp Stalin çoldastьŋ bїl nьsqaularьn ardaqtap adal orьndap keledj.

1926 çьlь qьnuarda Stalin çoldas proletariat diktaturasьnьŋ sistemasьnda komsomoldьŋ rəlj men maŋьzьn acьq aiqьn bclgjlcp berdj:

„Bїl, çimьscь çana carua çastarьnьŋ bїqaralьq ïiьmь, bїl partialьq ïiьm emes, bjraq partiaqa çanasatьn ïiьm. Bїl ïiьmnьŋ mjndetj—ças buьndь sotsializm ruxь men tərbieleu jsjnde partiaqa çərdemdesu. Ol basqaru orьndarьnьn barlьq salalarьndaqь proletariattьŋ basqa bїqaralьq ïiьmdarь ycjn ças rezervter cьqarьp beredj. Çastar soiuzь proletariat diktaturasь nьqaiqannan keijn, proletariattьŋ mədeni-tərbie çimьstarь keŋ өrjs alqan dəujrde erekce məndj boladь

(I. Stalin, Leninizm məselelerj, qazaqcasьnьn 120-betjnde).

Komsomol, Stalin çoldastьn osь nйsqaularьn qoldana otьrьp eljmjzdj sotsialistjk industrialandьru ycjn çyrgjzjlgen kyres dəujrjnde çjgerlj çйmьs çyrgjzdj. Өndjrjs orьndarь men caxtalardaqь çastar brigadalarь sotsialistjk eңbek ədjsterjn engjzucj bolьp, eңbek өnjmdjljgjnjn tamaca ylgjlerjn kөrsettj.

Komsomoldьn derevnedegj rөlj ana qйrlьm өstj. 1928 çьlь 5—16 maida bolqan BLKÇS nьn VIII siezj өzjnjn qaulьlarьnda derevnedegj komsomol йiьmdarьnьn negjzgj mjndetj, olar kolxoz qйrьlьsьnda, aul caruacьlьqьn sotsialistjk çolmen qaita qйruda belsene qatьsuqa tijs dөp atap kөrsettj.

Komsomoldьn VIII siezjnde 1,960 mьn myceden 1084 delegat qatьstь. BLKÇS tarixьnda вйl siezdjn maңьzь өte zor. Bйl siezde Stalin çoldas komsomoldьn mjndetterj turalь sөzsөiledj.

Sotsialistjk qйrьlьstьn çaңa kadrlarьn qйru məselesj siezde barьnca keң kөlemde qoiьldь. Stalin çoldas өzjnjn sөzjnde вьlai dep nйsqau berdj:

„Qйru ycjn вjlu kerek, qьlьmdь mengeru kerek, al вjlu ycjn oqu—yirenu kerek.

Qaçьmai-talmai, çjger salьp yirenu kerek. Çйrttьn bərjnende — dйspandardan da, dostardan da, əsjrese dйspandardan yirenu kerek. Dйspandar вjzge, вjzdjn nadandьqь mьzqa, вjzdjn artta qalqandьqьmьzqa kyledj dep qorьqpai, tjstenjp yirenu kerek. Bjzdjn aldьmьzda qamal tйr. Ol, вйl qamal, tolьp çatqan вjljm salalarь bar qьlьm dep ataladь. Osь qamaldь вjz qalaida bolsa aluьmьz kerek. Çaңa tйrmьs qйrucь bolqьsь kelse, qart gvardianьn naqьz çetkjncegj bolqьsь kelse, çastar osь qamaldь aluь kerek“ (Lenin—Stalin, tandamalь cьqarmalar, qazaqcasьnьn 759-bet).

Odan keijn, Stalin çoldas вьlai dep atap kөrsetij:

„Qьlьmdь mengeru kerek, вjljmnjn barlьq taraularьnda maman bolcevikterdjn kadrlarьn cьnьqtьrьp daiьndau kerek, barьnca çjger salьp oqьqan ystjne oqi beru kerek,—endjgj mjndet osь. Revolutsiacьl çastar—qьlьmqa attanularь kerek,—endjgj вjzge keregj osь, çoldastar“ (вйda sonda 759-bet).

Sol, 1928 çьlь komsomolqa 10 çьl toldь. Stalin çoldas komsomolqa çazqan qйttьqtauьnda Lenin komsomolь proletariat revolutsiasьnьn ças rezervj bolьp keldj çana вйdan вьlaida rezerv boladь dep çazdь: „ças çйmьscь-carua вuьndarьnьn on çana çyz mьңdaqan çaqsь өkjlderj komsomol qatarьnda tərbie aldь, revolutsialьq tərbie alьp cьnьqьp вjzdjn partiaqa, вjzdjn sovetterge, вjzdjn profsoiuzdarqa, вjzdjn Qьzьl Armiaqa, вjzdjn Qьzьl Flotqa, вjzdjn kooperatsiaqa, вjzdjn mədeni йiьmdarьmьzqa qosьldь — bolcevikterdjn qart gvardiasьna smenaqa keldj. Komsomoldьn mйndai qiьn mjndettj orьndaqan sebebj, ol өzjnjn barlьq çйmьsьn partianьn bascьlьqь arqasьnda çyrgjzdj“ (I. Stalin, „komsomol turalь“, 151—152-bet).

Stalin çoldastьn nйsqaularь—вykjl sovet çastarьnьn çйmьsьna aiвьndь programma.

* * *

1929 çьlь вjzdjn eljmjzde qalq caruacьlьqьn өrkendetudjn bes çьldьq planьn orьndau ycjn kyres bastaldь. Qala men derevnedegj kapitalistjk elementterge qarsь sotsializm cabulьnьn өrjsteujne tap çaularь çan talasьp qarsьlastь. Soңьnan, çauьz trotskistermen вjrge facist razvedkalarьnьn çaldamalь agentjne ainalьp ketken, cpion, diversant çana ziankes bolьp ketken, kapitalizmdj qaita ornatpaqcь bolqan oңcьldarqa qarsь partia batьl tyrde kyres çyrgjzp, olardь əckerelep, kyl talqanьn cьqardь.

Komsomol partianьn bascьlьqь arqasьnda Stalindjk besçьldьqtь çyzege asьru çolьnda belsene qatьstь. Komsomol men вaspa sөzdjn вastauь boiьnca eljmjzde sotsialistjk çarьs pen ekpjndjljk өrjstep kyceidj. Partianьn XVI konferensiasь Soveter

Soiuzьnьn barlьq çïпьscьlarь men enвekcj carualarьna çazqan yndeujnde: „Lenin komsomolь men baspa sөzdjn bastauь boiьnca biьlqь çьlь өrjstep kyceigen sotsialistjk çarьs barqan saiьn bйqaralьq quattь qozqalьsqa ainalьp bara çatьr“ dep atap kөrsettj.

1930 çьlь eljmjz sotsialistjk qйrьlьstьn çana satьsьna aiaq bastь. Partianьn XVI siezjnde çasaqan baiandamasьnda Stalin çoldas вьlai dedj:

„Partianьn dəl kəzjrgj uaqьttaqь negjzgj baqьtь—sotsializm cavuьlьnьn caruacьlьq maidanьnьn çeke ucaskelerjnde qana çasaudan вykjl maidanda cavuьl çasauqa kөcu, өndjrjstj kəsjp çaqьnda da, aul caruacьlьqь çaqьnda da cavuьl çasauqa kөcu. XIV siez, negjzjnde, industrialandьru siezj boldь. XV siez, negjzjnde, kollektivtendjru siezj boldь. Bйl çappai cavuьl çasaudьn əzjrljgj edj. Bйrьnьraq өtken dəujrlerge qaraqanda XVI siezdjn aldьndaqь өtken dəujrjmjzdjn өzgeceljgj — bйl dəujr sotsializmnjn вykjl maidanda çappai cavuьl çasaqan dəujrj boldь; өndjrjstj kəsjpte de, aul caruacьlьqьnda da sotsializm qйrьlьsьnьn kyceite çyrgjzjlgen dəujrj boldь. XVI siez—sotsializm cavuьlьnьn вykjl maidanda өrjstep kyceiu siezj, çappai kollektivtendjru jsj çyzege asьrьlьp, kulaktardь tap retjnde çoiu siezj „(I. Stalin .„Leninizm məselelerj“ qazaqcasьnьn 336 betj).

Sotsializm cavuьlьnьn вykjl maidanda өrjstep kyceiu dəujrjnde komsomol zor rөl atqardь. Çastar aul caruacьlьqьn kollektivtendjru çana kulaktardь tap retjnde çoiu çolьndaqь kyreste aldьnqь qatarda boldь. Dəl osь kezde komsomoldьn IX siezj caqьrьldь (1931 çьlь 16—26 qьnuarda).

Partianьn çolьna „kydjktenu pravosь“ turalь kontrrevolutsialьq tezis йsьnьp, komsomoldь partiaqa qarama qarsь qoimaqcь bolqan predateldjk oncьl-solcьl вloktьn əreketjn Lenin komsomolь partianьn bascьlьqь arqasьnda talqandap qirattь.

BLKÇS nьn IX siezjnde L. M. Kaganovic çoldas qalqaralьq çaqdai menjckj xal çana komsomoldьn mjndetterj turalь baiandama çasadь. Sotsialistjk qйrьlьstьn mjndetterj turalь aita keljp Kaganovic çoldas вьlai dep atap kөrsettj:

„Bjz өz kycjmjzdj вjljp, вjzdjn jsjmjzdjn tavьstь volatьndьqьna senjmjmjzdj çoqaltpauqa tijspjz, вjraq, beiqamdanьp, arqanь kenge salьp ketpeu ycjn өzjmjzdjn cala çaqtarьmьzdь da вjlujmjz kerek, вjzdjn eljmjzde sotsializm qйrьlьsь qamtamasьz etjldj dep —fatalizmge berjljp, samotөkke salьnьp ketpeujmjz kerek, qaita,alqa qoiьlqan mjndetterdj tavьstь tyrde orьndau ycjn,—вйdan вьlaida tavьstan tavьsqa çete beru ycjn barlьq kyctj bolcevikce çймьldьrьp, barlьq йiьmdardь, tjrek bolarlьq orьndardьn bərjn qozqaltьp, çauьngerlik jske daiьn etujmjz kerek“ (BLKÇS nьn IX siezjnjn stenografialьq otcotь).

X siez bolьp çatqan kezde, вjrjncj bes çьldьq planьnьn tavьstьtyrde orьndaluьn qamtamasьz etkenь ekpjndjljk pen sotsialistjk çarьstь йiьmdastьrudaqь initsiativasь ycjn komsomolqa Enвek qьzьl tu ordenь berildj.

Komsomol sotsialistjk çarьstьn bastaucьsь retjnde barlьq sovet çastarьnьn, вjzdjn otanьmьzdьn вykjl enвekcjlerjnjn lenindjk-stalindjk ьnta-çjgerjn tasьtьp kyceittj. Sotsialistjk çarьstьn çana, çoqarqь etapь—staxanovtьq qozqalьsta da—komsomol çana ol bastaqan çastar qйrmettj orьn alьp otьr.

BLKÇS nьn IX siezj SSSR dьn otan qorqau məselelerjne zor kөnjl вөldj. Siez, Soqьs-aua Flotьna komsomoldьn qamqorlьq çasauьn qavьldadь.

Komsomol вйdan вьlaiqь çьldarda da, sotsialistjk qйrьlьstьn barlьq maidandarьnda erljk jstjn tamaca ylgjlerjn kөrsettj. Çastar partia men Stalin çoldastьn barlьq caqьrularьn, nйsqaularьn өte qadjrlep qarsь alьp, erljk pen orьndap keldj.

Stalin çoldas 1933 çьlь bolqan

ekpjndj kolxozcьlardьn bykjlsoiuzdьq bjrjncj siezjnde sөilegen sөzjnde komsomoldьn mjndetj, „Leninizmdj yirenu, yirengen ystjne yirenuj kerek“ dep atap kөrsettj. Stalin çoldas bьlai dedj:

„Komsomol, komsomolka çoldastar! Bolcevizmdj yirenjnder, solqьldaqtardь çetelep alqa bastьrьndar! mьlçьndamandar, kөp jstender, sol uaqьtta jsterjnjz sөzsjz alqa basadь“ (I. Stalin, „Leninizm mөselelerj“, qazaqcasьnьn ekjncj basьlub, 511-bet).

Komsomol kөsemjmjzdjn bүl nүsqaubьn orьndauqa qьzu kjrjstj çana Lenin—Stalin jsjne, kommunizm jsjne cьn berjlgen ças kyrescjlerdj tөrbieleu çөnjnde zor çүmьs jstedj. 1936 çьldьn өzjnde aq komsomol qatarьnda 4 millionqa çuьq myce bar edj.

Kommunist partiasьnьn bascьlьqь arqasьnda sovet qalqь Stalindjk besçьldьqtardьn jcjnde sotsialistjk qoqamdь negjzjnde qүrьp boldь, quattь өndjrjs kөsjbjn qүrdь, sotsialistjk aul caruacьlьqьn bjrjncj klastь texnika men qүraldandьrdь, çaudьn kyljn kөkke үcьrarlьqtai kyc-çenjlmeitjn Qьzьl Armia men aibьndь Soqьs-Tenjz Flotьn cьndap cьqardь.

Komsomol aldьnda ças kadrlardь tөrbieleu çөnjnde çana, ana qүrlьm kyrdelj mjndetter qoibldь. X siezde Kosarev çoldas bьlai dep atap kөrsettj:

„Komsomoldьn kөzjrgj jrgelj mjndetj—sovet өkjmetjne berjlgendjk pen qatar, sauattь, bjljmdj, texnika çaqьnan dajarlьqь bar, өz jsjne maman, revolutsialьq qүlac sermeudj — bolceviktjk jscendjkpen bailanьstьra bjletjn kadrlar tөrbieleu boladь“ (A. Kosarev. Lenin komsomolьnьn Bykjlsoiuzdьq X siezjne BLKÇS Ortalьq Komitetjnjn otcotь, qazaqcasьnьn 61-betjnde).

Kommunistjk qoqamdь belsendj tyrde qүru ycjn çastardьn oquьn oidaqьdai cьndap үiьmdastьru kerek boldь, komsomolets pjn dep qүr kөkjrekke salьnbai, dandaisьmai tabandьlьqpen qьlьmdь yirenu, bjljm men mөdeniettjljktj boiqa sjnjru kerek boldь. Bjzdjn komsomol bүl mjndettj aita qalarlьqtai orьndap kele çatьr. 1936 çьlь aprelde BLKÇS nьn X siezj çana programma qabьldap, BLKÇS nьn maqьzь men rөljn bьlai dep belgjledj:

„Bykjlsoiuzdьq lenincjl kommunistjk çastar soiuzь BK(b)P qa beijm tүratьn bүqaralьq, partia emes үiьm bolьp tabьladь, ol өz qatarьna qala men derevnedegj aldьnqь qatarlь, saiasi sauattь, enbekcj çastardьn qalьn sloilarьn bjrlestjredj. BLKÇS nьn mjndetj çastardь çana balalardь kommunizm ruxьnda tөrbiteleude Kommunistjk (bolcevikter) partiasьna çөrdemdesu. BK(b)P nьn programmasьna tjlektes bola otьrьp, BLKÇS tarixi үlь mjndettj orьndauda—kommunistjk qoqam qүruda bolcevikter partiasь men sovet ykmetjne çөrdemdesjp otьradь.

BLKÇS—BK(b)P nьn çөrdemcjsj çana oryn rezervj“.

Bүl siezde BK(b)P Ortalьq Komitetjnjn sekratarь A. A. Andreev çoldas çastarqa kommunistjk tөrbie beru çana komsomoldьn mjndetterj turalь baiandama çasadь. Onьn baiandamasьnda BLKÇS aldьna bjr qatar asa maqьzdь mjndetter qoiьldь, sol mjndetterdj orьndau çolьnda komsomol әlj kөp çүmьs jsteuge tijs.

***

Komsomol өzjnjn aibьndь 20 çьldьqьna sotsializm ycjn, sovet çastarьna kommunistjk tөrbie beru ycjn çyrgjzjlgen kyrestjn zor tәçribesj men qүraldanьp keledj. Partianьn çөrdemj arqasьnda komsomol өz qatarьn facizmnjn trotskicjl-buxarincjlүltcьl agentterjnen, cpiondar men diversanttardan tazartu çөnjnde zor çүmьs jstedj.

Lenin—Stalin komsomolьnьn 20 çьldьq iubeleij — bykjl sovet qalqьnьn quanьctь merekesj boladь. Sovet eljndegj qalqtьn nedәujr bөljgj çastar. SSSR da komsomol çasьndaqь on millиondaqan çjgjtter men qьzdar bar. Komsomol—aldьnqь qatarlь sovet çastarьnьn үiьmь. Komsomol, sotsializmnjn ças qүrьlьscьlarьnьn

aibъndь osь armiasьn tərbieleuge mjndettj. Kosarev çoldas ças staxanovcьlardьn məçljljsjnde səilegen səzjnde bьlai dedj:

„Bjzdjn en bastь mjndetjmjz, ças buьndardan Stalin çoldas Stalin əkrjgjnjn sailaucьlarь aldьnda səilegen səzjnde aitqandai Lenindjk tiptegj qoqam qairatkerlerjn tərbieleujmjz kerek. Lenindjk-stalindjk tiptegj ondai adamdar maidandarda çau çyrektjgj men, qalq çaularьna meirjmsjzdjgj men abroi aladь, ondai adamdar qiьn minuttarda yreilenuden aulaq boladь, çaqdaidь qai çaqьnan bolsada, saspai eskere bjledj, ondai adamdar cьncьldьqь men, adaldьqь men, əz qalqьn ceksjz çaqsь kəruj men abroi aladь. Egerde bjz osьndai adamdardь tərbielesek, lenindjk-stalindjk tiptegj adamdardь tərbielesek, alda tїrqan mjndetterdjn bərjnde tabьstь tyrde orьndaimьz" (A. Kosarev „Staxanovtьq qozqalьsta komsomoldьn mjndetterj turalь" 22-bet).

Bjzdjn sovet çastarь bolcevik partiasьna çana syijktj dosьmьz, ustazьmьz Stalin çoldasqa çan-tənj men ceksjz berjlgen. Çengen sotsializmnjn Stalindjk Konstitutsiasь sotsialistjk otanьmьzdьn enbekcj çastarьna enbek etu, tьnьqu çana bjljm alu pravosьn berdj. Sovet çastarь çaulardьn qandai bolsa da qastьq əreketjnen əz otanьn qorqai otьrьp, soqьs qaupьnьn tənirj çənjndegj Stalin çoldastьn nїsqauьn ynemj este saqtap ec uaqьtta їmьtpauь kerek. Stalin çoldas komsomolets Ivanovtьn qatьna çazqan çauabьnda bьlai dedj:

„Bjzdjn Qьzьl Armianь, Qьzьl Flottь, Qьzьl aviatsianь, Osoaviaximdj meiljnce kyceitjp, nьqaitu kerek. Ecbjr „kezdei soq nərse" çana bjzdjn sьrtqь çaulardьn ecbjr fokustarь bjzge qamsьzda kiljgjp qalmauь ycjn, soqьs cabuьlьnьn qaupь bar tїrqanda, bjzdjn barlьq qalqьmьzdь mobilizatsia əzjrijgjnde їstauьmьz kerek".

Ər-bjr komsomolets BLKÇS nьn ustavьn este їstap, çyzege asьruqa tijs,ustav komsomol mycelerjne „soqьs jsjn yirenudj,sotsialistjk їlь otanqa ceksjz berjlgen boludь çana otan ycjn əzjnjn barlьq kycjn beruge, qaçetj bolqanda—əmjrjn qiuqa daiьn tїrudь" mjndetteidj.

Barlьq partia їiьmdarьnьn mjndetj—komsomoldьn 20 çьldьq iubeleijne taqь da zor tabьstar men keluge komsomol їiьmdarьna çərdemdesu boladь.

Мебельный институт
18730-78

MAZMŬNЬ

BASMAQALA

Sotsialistjk Ŭlь Өktəвr revolutsiasьnɪ çibrma вjr çьl 1

SOTSIALISTJK ŬLЬ ӨKTƏBR REVOLUTSIASЬNЬŊ 21 ÇЬLDЬOĮЬNA

Lenin. Bolcevikter өkmettj alu kerek 5
Stalin Өktəвr revolutsiasь çana orьs kommunisterjnjŋ ŭlt satasatь 6
Sotsializmnjŋ çana çenjsterjne 8
Kyrestermen çenjsterdjn çьlь 15
SSSR daqь sotstalistjk Ŭlь Өktəвr revolutsiasьnьŋ XXI çьldьqь turalь вatandama men əŋgjmenjŋ ylgj planь 18
Qazaqвaev. Qazaq Respвlikasьna 18 çьl 22

KONSULTATSIA

Komsomoldьn 20 çьldьqь 27

Redkollegia

Технический редактор **Н. Рулев** — Корректор **Шатаков Д.**
Сдано в производство 2-X—38 г. — Объем 2,25 п. л.
Подписано к печати 3 XI—38 г. — Колич. зн. в п. л. 65000
Казгосполитиздат № 281 — Формат бумаги 72x105 1/16
Казглавлит № 1956 — Тираж 6000 экз.

Отпечатано в Кн.-журн. тип. НКМП, Алма-Ата, Узбекская, 11. Зак. № 2002

Вақазь 50 тп

223

1938

ÇЫLQIA

„PROPAGANDA ÇANA YGJT“

ÇURNALЫN

ÇAZЫLЫҢDAR!

ÇAZЫLU BAQIASЫ

9 aiqa . . . . 4 s. 50 t.
6 „ . . . . 3 s. —
3 „ . . . . 1 s. 50 t.
Çeke sanы . . . — 50 t.

„Propaganda çana ygjt“ çurnalына „Soiuz pecattың“ вarlыq audandыq вiurolarы arqылы, qaladaqы, selodaqы, auldaqы, kolxoz-sovxozdardaqы, MTS tardaqы вarlыq pocta вөljmdөrj arqылы, sondai-aq qat tasucылar çana kөsjp orынdarы çanынdaqы вaspa sөz taratucылar arqылы çazылuqa вoladы.

Мйңы men qatar вйl çurnalqa Qazaqыstan partia вaspasынda (Alma-Ata, K. Marks kөcesj, № 51 çazылuqa вoladы.

Çurnaldың qat, qaвar alatын adresj:
Alma-Ata, Ykmet yij, QK(в)P Ortalыq Komitetjnjң „Propaganda çana ygjt“ вөljmj

„Propaganda çana vgjt“
çurnalының redaksiasы.